

สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

ปริญญานิพนธ์
ของ
วัชรินทร์ แสงศัพท์

- 2 ส.ค. 2528

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2528
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158271

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณิศรและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้พร้อม
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษากฎเกณฑ์การปฏิบัติงาน การศึกษาหาบันทึก
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

.....*เกษม วัฒนชัย*.....ประธาน

.....*เกษม วัฒนชัย*.....ประธาน

.....*เกษม วัฒนชัย*.....กรรมการ

.....*เกษม วัฒนชัย*.....กรรมการ

.....*สุวิทย์ วัฒนชัย*.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยความเรียบร้อย โดยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ศรีกาพลินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์คิลก คิลกานนท์ กรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุกัญญา ศิยะสุวรรณ ที่ได้ควบคุมดูแล เสนอแนะในการทำปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวีบูรณ์ หอมเย็น อาจารย์วิศิษฐ์ ดวงสงค์ อาจารย์อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ กรุณาช่วยตรวจสอบเครื่องมือวิจัย อาจารย์ธัชชา ภาคานพวงศ์ ช่วยตรวจสอบภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประกอบ พรหมรักษ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ หัวหน้าการประถมศึกษา และศึกษานิเทศก์อำเภอ กิ่งอำเภอทุกท่าน ผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คุณบุญศรี แสงประเสริฐ ช่วยนำข้อมูลเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ผล คุณปรีดา อ้วนล้ำ คุณประยูร แสนพล คุณสนิท เห่งาสูลิทธิ คุณวิมาน วรณคำ คุณกฤษณ์ ศรีสุภา คุณทรัพย์ เนื่อออน คุณสุวิทย์ พรหมทา เพื่อน ๆ ที่ช่วยเป็นแรงใจ และขอบคุณอาจารย์อนงค์ แสงศัพท์ ผู้ซึ่งเป็นทั้งกำลังใจ กำลังกายและกำลังทรัพย์ ให้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยจนสำเร็จ

วัชรินทร์ แสงศัพท์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	✓ ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	ความหมายของการนิเทศการศึกษา	9
	ความจำเป็นที่ห้องปฏิบัติการนิเทศการศึกษา	10
	ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	11
	ผู้นิเทศการศึกษา	14
	วิธีการนิเทศการศึกษา	15
	การนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน	17
	บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศการศึกษา	17
	กระบวนการนิเทศการศึกษา	22
	หลักการนิเทศการศึกษา	24
	งานหลักที่สำคัญของการนิเทศการศึกษา	27
	กิจกรรมและเทคนิคการนิเทศการศึกษา	29
	การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา	33

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
งานวิจัยภายในประเทศ	36
งานวิจัยในต่างประเทศ	40
สมมติฐานการวิจัย	41
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	42
กลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	43
การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การจัดกระทำกับข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศ	
การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษากว้างความคิดเห็นของ	
ผู้บริหารโรงเรียนและครู	51
ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบ	73
2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน	
กับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายใน	
โรงเรียนประถมศึกษา	73

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการณ์เหตุการณ์ศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้บริหารมีคุณลักษณะต่างกันตามความ คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู	93
2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการณ์เหตุการณ์ศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกันตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนและครู	95
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	100
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	100
✓ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	100
การวิเคราะห์ข้อมูล	101
✓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	102
✓ อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	122
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	125
บรรณานุกรม	127
ภาคผนวก	133

บัญชีการวาง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารโรงเรียน และครู จำแนกตามขนาดโรงเรียน	43
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามขนาดโรงเรียน	45
3	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู	52
4	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่องการค้าดำเนินการตาม กระบวนการนิเทศการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครู	53
5	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู	58
6	วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศ การศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกเป็นรายชื่อ	65
7	เปรียบเทียบความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครู ที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา	73

8	เปรียบเทียบความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูที่มีต่อ สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่อง การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา	74
9	เปรียบเทียบความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูที่มีต่อ สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่อง การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา	80
10	เปรียบเทียบความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูที่มีต่อ สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่อง การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา	86
11	เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผู้บริหารมีวุฒิต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู	94
12	เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู	95
13	เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู	96
14	เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน ในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู	97
15	เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน ในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู	98

- 16 เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีขนาดต่างกัน ในเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา
ตามความคึกเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู 99

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อปวงชน รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้เยาวชนทั่วประเทศอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน เพื่อให้พลเมืองทั่วไปมีความรู้ความสามารถที่จะดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและเป็นความรู้พื้นฐานที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ทุกประเทศในโลกต่างถือว่าการประถมศึกษาเป็นงานสำคัญที่จะต้องทุ่มเทเอาใจใส่ให้บรรลุความสำเร็จเพื่อผลยิ่งใหญ่ที่จะมีต่อการพัฒนาประเทศ

สำหรับประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ให้การสนับสนุนการประถมศึกษาอย่างเต็มที่ จะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณ เช่นในปีงบประมาณ 2525 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการประถมศึกษาเป็นจำนวนเงิน 1,7531.6 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 53.7 ของงบประมาณการศึกษาทั้งหมด ยอดเงินจำนวนนี้เป็นอันดับหนึ่งของงบประมาณที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับ (วิญญู สาธร 2524 : 5) จึงนับได้ว่ารัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญของการประถมศึกษาเป็นอย่างมากที่สุด

ถึงแม้ว่ารัฐจะสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่ดังที่ปรากฏในทุก ๆ ปีที่ผ่านมา แต่การจัดการศึกษาก็ยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร จากการประเมินแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) พบว่า การศึกษาระดับประถมศึกษายังมีปัญหาหลายประการ ปัญหาที่สำคัญมากก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษานั้นเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 17) จะเห็นได้ว่าอัตราการเข้าชั้นยังสูง ในปีการศึกษา 2524 มีนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเข้าชั้น 503,097 คน คิดเป็นร้อยละ 7.96

และในปีการศึกษา 2525 มีนักเรียนซ้ำชั้น 436, 965 คน คิดเป็นร้อยละ 6.96
 ถ้าจะพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก
 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 74 - 87) เหตุการณ์
 ดังกล่าวนี้ออกคดองกับคำกล่าวของเกษม ศิริสัมพันธ์ (เกษม ศิริสัมพันธ์ 2524 :
 11 - 12) ที่ว่า การศึกษาระดับประถมศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการเรียน
 อยู่ในเกณฑ์ต่ำ อัตราการสอบตกสูง นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก นอกจากนี้
 ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2523 : 8) ยังกล่าวถึงปัญหาผลผลิต
 ทางการศึกษาในประเทศไทยว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาขาดความรู้
 ความสามารถไม่สามารถประกอบอาชีพที่ใช้ความชำนาญได้ ขาดความเชื่อมั่น ความ
 นับถือตนเอง ขาดลักษณะที่พึงประสงค์ในด้าน การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ
 การทำงานเป็นทีม การแสวงหาความรู้และความรับผิดชอบ ไม่มีความมั่นคงทาง
 คุณธรรมถูกยั่วยู่ให้ทำความชั่วได้ง่าย

จากปัญหาคูณภาพของการประถมศึกษาที่กล่าวมา จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาล
 จะต้องรีบแก้ไข ซึ่งรัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงปัญหานี้เช่นกัน ดังคำแถลงนโยบายของ
 รัฐบาลต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2526 ที่ว่ารัฐบาลจะเร่งรัดพัฒนา
 คุณภาพการศึกษาให้เกิดผลดีมีประโยชน์แก่เยาวชนของชาติให้สำเร็จโดยเร็ว
 (ราชกิจจานุเบกษา 2526 : 1) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติจะต้องรีบดำเนินการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาตามนโยบาย
 ของรัฐบาล วิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ก็คือ การนิเทศการศึกษา
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดเป็นนโยบาย การพัฒนา
 การประถมศึกษาสำหรับปี 2525 - 2534 ไว้ข้อหนึ่งว่า จะต้องปรับปรุงการนิเทศใน
 โรงเรียนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 110)
 ทั้งนี้เพราะภารกิจกรมการนิเทศการศึกษาย่อมจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอน
 อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยรักษาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
 (อบรม สันนิบาต สมศักดิ์ ศรีมาโนชน 2521 : 4 - 6)

การนิเทศการศึกษาของแต่ละโรงเรียนเกิดขึ้นได้จากบุคคลสองฝ่าย คือ การนิเทศโดยบุคคลภายในโรงเรียน และการนิเทศจากบุคคลภายนอกโรงเรียน

การนิเทศโดยบุคคลภายในโรงเรียน ได้แก่การนิเทศที่จัดกันขึ้นเองภายในโรงเรียน อาจจะเป็นการดำเนินการของผู้บริหารฝ่ายเดียว อันได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ หรือผู้บริหารกับหัวหน้าหมวดวิชา หรือผู้บริหารกับหัวหน้าหมวดวิชากับคณะครูรวมกันก็ได้ ส่วนการนิเทศโดยบุคคลภายนอกโรงเรียนนั้น บุคคลสำคัญที่มีหน้าที่นี้โดยตรงได้แก่ศึกษานิเทศก์ นอกจากนี้ อาจเป็นการนิเทศจากบุคคลอื่น ๆ เช่น ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือแนะนำครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน (เชาว์ โรจนแสง 2524 : 75)

ในประเทศไทย การนิเทศภายนอกโรงเรียน ที่จัดทำกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะมีปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง ดังผลการวิจัยของ โสภณ รอดทอง (โสภณ รอดทอง 2521 : 131) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด พบว่าในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ยังมีปัญหาอยู่หลายด้านได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณ ขาดแรงจูงใจในการดำเนินงาน ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ขาดคู่มือ เอกสารในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัย และขาดแคลนเครื่องมือในการประเมินผลงาน ทางด้านวิชาการ นอกจากนี้ สุพิชญา ชีระกุล กาญจนนา ศรีกาฬสินธุ์ และ วิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร (สุพิชญา ชีระกุล กาญจนนา ศรีกาฬสินธุ์ และ วิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร 2524 : 42 - 44) ยังกล่าวถึงเหตุที่การนิเทศการศึกษาของไทยในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะขาดบุคลากรและบุคลากรบางส่วนก็มีความรู้ความสามารถยังไม่เป็นที่ยอมรับของครู บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจ ระบบการจัดการศึกษาขาดเอกภาพ ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดและ

อำเภอลาดกระบัง การประสานงานกัน ทำให้งานล่าช้า และไม่ทันเวลาไม่พอเนื่องกัน
หน่วยศึกษานิเทศก์บางแห่งขาดความคิดริเริ่ม และการวางแผนงานที่**สิ่งงานจึงไม่**
เจริญก้าวหน้า ศึกษาพิเศษ ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ขาดความเข้าใจกัน
และความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด งานจึงไม่สำเร็จเท่าที่ควร

จากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าว ทำให้
คณะกรรมการวางแผน เพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้เสนอแนะว่า การเรียนการสอน
จะได้ผลอย่างแท้จริง ควรจะใช้การนิเทศโดยบุคคลภายในโรงเรียน (อัมปนาท เกตุทัต
2518 : 322) การนิเทศโดยบุคคลภายในโรงเรียนมีข้อดีหลายประการ เช่น
ทำให้การนิเทศการศึกษาเป็นไปได้โดยทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่า ผู้นิเทศ
กับผู้รับการนิเทศก็รู้จักคุ้นเคยกันเสียอยู่แล้ว ไม่ต้องเสียเวลามาสร้าง ความคุ้นเคยกันอีก
นอกจากนี้ผู้นิเทศในโรงเรียนยังสามารถศึกษาและหา ปฏิบัติงานได้ตลอดเวลาที่สะดวก
(อาคม จันทรสุนทร 2522 : 36 - 38) ข้อระวังการที่จะต้องคอยเอาใจใส่ดูแล
ปรับปรุง แก่ปัญหาการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่แล้ว แต่ใน
ระยะหลังอาจจะเกิดความขาดการเน้นย้ำในการะกิจด้วยสำคัญ ประเด็นกับผู้บริหาร
โรงเรียนเอง ก็มองไม่เห็นความสำคัญหรืออาจเป็นเพราะไม่มีความรู้ ความเข้าใจ
ในการนิเทศการศึกษา จึงได้ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่นี้เสียเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้
การเรียนการสอนในโรงเรียนประสบปัญหามากมายดังกล่าวดังนี้

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นจังหวัดหนึ่งที่ประสบปัญหาสำคัญหลายประการ เกี่ยวกับการ
การจัดการประถมศึกษา ปัญหาที่สำคัญที่สุดก็คือ การสอนที่ยังขาดประสิทธิภาพ
จึงส่งผลให้ความรู้ความสามารถของผู้เรียนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจะเห็นได้จากปรากฏการณ์
ดังต่อไปนี้

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดังชี้จากการ
ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ๔ ในจังหวัดศรีสะเกษ
กระทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในปี 2523 ปรากฏว่านักเรียน

ได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยทั่วประเทศ
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 7)

2. อัตราการเรียนซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดอยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2525 มีผู้สอบตกคิดเป็นร้อยละ 6.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์คุณภาพของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่า นักเรียนซ้ำชั้นไม่ควรจะเกินร้อยละ 3 โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 มีอัตราการซ้ำชั้นถึงร้อยละ 16 นับว่าอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด (ยุทธพันธ์ ศรีเมือง 2526 : 2)

เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า การแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่จะต้องดำเนินการ แต่เนื่องจากการนิเทศการศึกษา โดยศึกษานิเทศก์ยังเต็มไปด้วยข้อจำกัดหลายประการ จึงเป็นการสมควรที่จะได้เร่งรัดให้มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวให้ได้โดยเร็ว สำหรับในขั้นแรกนี้ผู้วิจัยซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ของจังหวัดศรีสะเกษคิดว่า ควรจะได้ศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่าง ๆ เสียก่อนว่า มีอยู่แล้วมากน้อยเพียงใด และมีคุณภาพเป็นอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการที่จะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษารังนี้มาใช้ในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนต่าง ๆ ให้ได้ผลอย่างจริงจังมากขึ้นในเวลาต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา
- 1.2 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
- 1.3 การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูเกี่ยวกับสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในเรื่องต่าง ๆ ตามข้อ 1

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษระหว่างโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีวุฒิต่างกันและขนาดโรงเรียนต่างกัน ในเรื่องต่าง ๆ ตามข้อ 1

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเตรียมผู้บริหาร การพัฒนาผู้บริหารระหว่างประจำการและการพัฒนาหลักสูตรบริหารการศึกษาระดับสูงในเรื่องที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 864 คน และ 7,803 คน ตามลำดับ

2. กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มประชากรของแต่ละกลุ่ม โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางการสุ่มของเครจี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น .05 ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน 267 คน และกลุ่มครู 386 คน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

- 3.1.1 ตำแหน่งของกลุ่มตัวอย่าง แยกเป็น
 - 3.1.1.1 ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน
 - 3.1.1.2 ตำแหน่งครูหรืออาจารย์
- 3.1.2 วุฒิทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน แยกเป็น
 - 3.1.2.1 วุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า
 - 3.1.2.2 วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
- 3.1.3 ขนาดของโรงเรียน แยกเป็น
 - 3.1.3.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียน 401 คนขึ้นไป
 - 3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง นักเรียน 201 - 400 คน
 - 3.1.3.3 โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียน 200 คนลงมา

3.2 ตัวแปรตาม

สภาพการนิเทศการศึกษารภายในโรงเรียนเกี่ยวกับการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการนิเทศการศึกษารภายในโรงเรียน หมายถึง ระดับความมากน้อยในการจัดดำเนินการใน 3 เรื่อง ของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ได้แก่ การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา

1.1 การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง วิธีการจัดดำเนินการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครู โดยมีการกำหนดขั้นตอนอย่างมีระบบและสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

1.2 กิจกรรมการนิเทศการศึกษา หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น เช่น การสังเกตการสอน การสาธิตการสอน การประชุมอบรม การไปศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

1.3 การใช้เวลาในการนิเทศศึกษามกภายในโรงเรียน หมายถึง ขนาดความมากน้อยของเวลาที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้ปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครู

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

3. ครูหรืออาจารย์ หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

4. วุฒิต่างครู หมายถึง ระดับความรู้ในวิชาชีพครู ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการครูรับรอง ในการศึกษาครั้งนี้ แยกออกเป็น 2 ระดับ คือ

4.1 วุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4.2 วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การจัดระดับโรงเรียนโดยยึดจำนวนนักเรียนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ ดังนี้

5.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียน 401 คนขึ้นไป

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง นักเรียน 201 - 400 คน

5.3 โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียน 200 คนลงมา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องความหมายของการนิเทศการศึกษา

สเปียร์ (Spears. 1967 : 6) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครู

กู๊ด (Good. 1973 : 539) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ว่าเป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศที่จะช่วยในการให้คำแนะนำแก่ครูหรือผู้อื่นที่ ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ช่วยให้เกิด ความเจริญงอกงามในด้านอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของครู

วิญญู สาทร (วิญญู สาทร 2519 : 274) กล่าวว่า การนิเทศการ ศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้มีหน้าที่นิเทศการศึกษาที่จะช่วยเหลือให้ครู รู้วิธีปรับปรุงการสอนเพื่อให้ครูช่วยตนเองได้

สันต์ ชรรมบำรุง (สันต์ ชรรมบำรุง 2526 : 10) กล่าวว่า การ นิเทศการศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือ การแนะนำ การชี้แจง การบริการ การ ปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ในการที่จะส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสอน ให้ดีขึ้น

นอกจากนั้น ยังมีนักการศึกษาอื่น ๆ ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา ไว้หลายสำนวน อันพอจะสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้มีหน้าที่นิเทศการศึกษาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการสอน ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มี ผลต่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษา

สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และ วิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร (สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และ วิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร 2524 : 10) กล่าวว่า ความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาในระบบการศึกษา เนื่องจากเหตุผลดังนี้

1. สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ การศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง แม้แนวคิดในเรื่องการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจะช่วยทำให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ
3. การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนพัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะ หรือการนิเทศการศึกษาจากผู้นำนานุกรณโดยเฉพาะ จึงจะทำให้แก้ไขปัญหาได้สำเร็จลุล่วง
4. การศึกษาของประเทศจะไม่ได้มาตรฐานหากไม่มีการช่วยเหลือดูแลด้วยระบบการนิเทศการศึกษา

นอกจากนี้ กมล สุกประเสริฐ (กมล สุกประเสริฐ 2526 : 12) กล่าวว่า เหตุที่ทำให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์มีดังนี้

1. ครูประมาณ 60% ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน ยังคงใช้การสอนแบบเดิม คือ บรรยาย ตามตอบ และสอนโดยยึดหนังสือเป็นหลัก
2. กลุ่มประสบการณ์ที่ต้องอาศัยการฝึกปฏิบัติ เช่น งานช่างประดิษฐ์ดนตรีและนาฏศิลป์นั้น ครูผู้สอนยังขาดความสามารถที่จะสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ชาลส์ อจิงสมาจาร (ชาลส์ อจิงสมาจาร 2525 : 5) ได้ชี้ให้เห็นความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ เพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีปัญหาต่าง ๆ กัน
2. การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญของงานของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอในขณะที่ทำงานในสถานการณจริง
3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
4. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษา ทั้งทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ

ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นมากที่ผู้นำที่นิเทศจะต้องจัดทำเนิการ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความสามารถปรับปรุงการสอน หรือช่วยเหลือตัวเองในการสอนได้ ทำให้ครูก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

อาคัม และ ดิกกี (Adam and Dickey. 1953 : 47) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีความหมายดังต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษา มุ่งให้ครูมีความสามารถที่จะนำตนเองและตัดสินใจปัญหาของตนเองได้ อีกทั้งยังมุ่งให้เป็นผู้รู้จักคิดค้นวิธีการทำงานด้วยตนเอง

2. การนิเทศการศึกษา มุ่งที่จะให้ครูได้เรียนรู้ว่าอะไรคือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และจะหาวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร ช่วยให้ครูรู้จักแยกแยะและวิเคราะห์ปัญหา จะทำให้สามารถมองเห็นถึงข้อยุ่งยากต่าง ๆ ได้ และจะนำไปสู่แนวทางแก้ปัญหาให้ตรงจุดยิ่งขึ้น

3. การนิเทศการศึกษา จะต้องช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคง และมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครูให้สูงขึ้น

4. การนิเทศการศึกษา จะช่วยให้ครูมีความคุ้นเคยกับแหล่งวิชาการ และสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้

5. การนิเทศการศึกษา จะต้องช่วยเผยแพร่ให้ชุมชนเข้าใจแผนการศึกษาของโรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างครูและผู้บริหาร ตลอดจนการสนับสนุนจากประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

6. การนิเทศการศึกษา จะต้องช่วยให้ครูเข้าใจและทราบจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการจัดการศึกษาในโรงเรียน

นอกจากนี้ สาย ภาณุรัตน์ (สาย ภาณุรัตน์ 2517 : 30 - 40) ยังได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการนิเทศการศึกษาที่แตกต่างออกไปอีก ดังนี้

1. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และหน้าที่ โดยเฉพาะของโรงเรียน ที่จะดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น

2. ช่วยให้ครูได้เห็นและเข้าใจในความต้องการ และปัญหาต่าง ๆ ของเยาวชน และช่วยจัดสนองความต้องการของเยาวชนอย่างดีที่สุดที่จะทำได้ ตลอดจนแก้ไขและป้องกันพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชน

3. ช่วยสร้างครูให้มีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย

4. ช่วยส่งเสริมขวัญของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และรวมหมู่คณะให้เป็นทีมที่จะปฏิบัติงานร่วมกันด้วยกำลังสติปัญญาเพื่อบรรลุจุดประสงค์อันเดียวกัน

5. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ถูกต้องกับความสามารถของครูแต่ละคน และมอบหมายงานนั้นให้ครูแต่ละคนทำให้ครูผู้นั้นปฏิบัติงานก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ
6. ช่วยฝึกครูใหม่ให้เข้าใจงานของโรงเรียนและงานอาชีพ
7. ช่วยประเมินผลงานของครู โดยอาศัยความเจริญงอกงามของเด็กไปตามแนวทางที่ตกลงไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2519) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตร และให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
2. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการจัดการศึกษา ทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษานักเรียน
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น
4. เพื่อรักษา พิจารณา ส่งเสริม ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ
5. เพื่อให้ความช่วยเหลือและประสานงานในทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัดกระทรวง และสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานขององค์การระหว่างประเทศ

จากความมุ่งหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการนิเทศการศึกษานี้เป็นงานที่จะต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างยิ่งในการดำเนินการร่วมกับบุคคลหลายฝ่าย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนามุคคตเหล่านั้นให้ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานอย่างมีประสิทธิภาพ

นิเทศการศึกษา

เนาวรัตน์ วิไลชนม์ (เนาวรัตน์ วิไลชนม์ 2523 : 12) กล่าวว่า มีบุคคลหลายฝ่ายที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษา เช่น ศึกษาธิการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือแม้แต่ผู้สอนวิชาใดวิชาหนึ่ง เช่น ครูภาษาไทย ครูพลศึกษา ก็สามารถช่วยเหลือนิเทศการสอนแก่เพื่อนครูด้วยกันได้

เชาว์ โรจนแสง (เชาว์ โรจนแสง 2524 : 52) ก็กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาอาจได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

1. ศึกษาธิการ คือ บุคคลที่มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาโดยตำแหน่ง ซึ่งได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการเขต และศึกษาธิการกรม

2. ครู ได้แก่ ครูฝ่ายวิชาการอำเภอ ครูหัวหน้าฝ่าย และครูหัวหน้าหมวด ซึ่งครูดังกล่าวจะเป็นผู้ช่วยงานนิเทศการศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งการช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวและเป็นทางการ

3. ผู้เชี่ยวชาญ คือ บุคคลที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากร เพื่อช่วยเหลือแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนของครู

4. ผู้บริหารการศึกษา คือ ผู้บริหารระดับกระทรวง กรม จังหวัด และอำเภอ ประธานกลุ่มโรงเรียน ครูใหญ่ และผู้ช่วยครูใหญ่

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผู้ทำหน้าที่นิเทศการศึกษามีทั้งผู้ทำหน้าที่โดยตำแหน่ง คือ ศึกษาธิการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในตำแหน่งให้ทำหน้าที่นิเทศ เช่น ครูหัวหน้าสาย ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เป็นวิทยากรฝึกอบรม เป็นต้น

วิธีการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่มีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรม และฝึกหัดในวิชาชีพนี้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเกิดผลสำเร็จในงานที่ทำ

เบอร์ตัน และ บรุคเนอร์ (Burton and Bruckner. 1955 :

5 - 12) กล่าวว่า วิธีการนิเทศการศึกษาสามารถแยกออกได้เป็น 5 แบบ ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศแบบตรวจการ (Inspection Supervision)

วิธีนี้ผู้นิเทศจะตรวจผลงานการสอนของครูว่าสอนเนื้อหาวิชาอะไรบ้าง วิธีการสอนเป็นอย่างไรหรือไม่ดี ถ้าไม่ดีกว่าไม่ใช่อะไร

2. การนิเทศแบบปล่อยปละละเลย (Laissez Faire Supervision)

ใช้วิธีตรวจและประมาณค่าว่าดีเลวเพียงใด ไม่มีการแนะนำให้ปรับปรุงการเรียนการสอน ปล่อยให้ครูสอนไปตามความนึกและความสนใจ

3. การนิเทศแบบบังคับ (Coercive Supervision) มุ่ง

เปลี่ยนแปลงการสอนและตัวครู จะมีกฎเกณฑ์ตายตัวกำหนดไว้ เพื่อให้ครูปฏิบัติตาม ผู้นิเทศจะทำการตรวจสอบตลอดเวลา

4. การนิเทศแบบฝึกอบรมและแนะแนวทาง (Supervision as

Training and Guidance) ผู้นิเทศจะเป็นผู้แนะนำและฝึกอบรมเทคนิคการสอนวิชาการแนวใหม่แก่ครูอันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน วิธีการนี้ครูจะต้องทำตามผู้นิเทศตลอดเวลา

5. การนิเทศแบบประชาธิปไตย (Supervision as Democratic)

เป็นการนิเทศที่มุ่งให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม เน้นความร่วมมือร่วมใจกัน ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์และฝึกฝนการเป็นผู้นำ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2521 : 44) กล่าวถึงวิธีการนิเทศการศึกษาว่าอาจแบ่งได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. ถ้าแบ่งโดยถือเอาเป้าหมายของการนิเทศเป็นเกณฑ์ จะได้วิธีการนิเทศการศึกษาเป็น 4 ลักษณะ คือ

1.1 นิเทศเพื่อแก้ไข การนิเทศลักษณะนี้มุ่งที่จะช่วยแก้ไขสิ่งบกพร่องหรือผิดพลาดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนของครู เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางด้านการศึกษา

1.2 การนิเทศเพื่อป้องกัน การนิเทศลักษณะนี้มุ่งที่จะช่วยป้องกันสิ่งผิดพลาดต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้น ผู้นิเทศจะต้องมีประสบการณ์พอที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าอะไรคือข้อผิดพลาดที่กำลังจะเกิดขึ้น และจะเกิดขึ้นเมื่อใด จะได้ช่วยกันหาทางป้องกัน

1.3 การนิเทศเพื่อการก่อให้เกิด การนิเทศลักษณะนี้มุ่งหวังที่จะให้ครูพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน รู้จักนำวิธีสอนแบบแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาใช้ ส่งเสริมให้กำลังใจครู เพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกละสบายใจ และเต็มใจที่จะทำงานหาทางส่งเสริมให้ครูเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ

1.4 การนิเทศเพื่อสร้างสรรค์ การนิเทศลักษณะนี้มุ่งที่จะแสวงหาความสามารถพิเศษอันซ่อนเร้นอยู่ในตัวครูแล้วดึงเอาสิ่งที่เค้นเหล่านั้นออกมาให้ปรากฏ เป็นการเร่ง สักยภาพ ความคิดริเริ่ม ความรู้สึกนึกคิดของครู เพื่อส่งเสริมให้เกิดผลงานที่ดีเด่นขึ้น

2. ถ้าถือเอาตัวผู้นิเทศเป็นเกณฑ์ ก็จะแบ่งวิธีการนิเทศได้ดังนี้

2.1 การนิเทศการศึกษาจากบุคคลภายนอกโรงเรียน ได้แก่ การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ หรือบุคคลอื่น

2.2 การนิเทศการศึกษาจากบุคคลภายในโรงเรียน ได้แก่ การนิเทศโดยผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา ฯลฯ หรือครูด้วยกันเอง

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

กฤษฎี น้ำเพชร (กฤษฎี น้ำเพชร 2521 : 16) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า เป็นความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหารโรงเรียนในอันที่จะปรับปรุง ส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น

อาคม จันทสุนทร (อาคม จันทสุนทร 2522 : 36 - 38) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะทำให้การเรียนการสอนของครูเกิดประสิทธิภาพ

ช. ชนบท (ช. ชนบท 2525 : 22 - 25) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง การที่ครูใหญ่จัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ แก่ครู เพื่อให้ครูสามารถทำการสอนตามแนวหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิจิตร วรุตบางกูร (วิจิตร วรุตบางกูร 2526 : 2) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่าเป็นการส่งเสริม สนับสนุน หรือช่วยเหลือของผู้บริหารและทีมงานที่จะเพิ่มสมรรถภาพในการสอนของครูในโรงเรียนนั้นให้สูงขึ้น ทำให้ครูสอนได้ผลดี มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และทำให้เกิดผลดีต่อการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนได้กระทำเพื่อที่จะแก้ไขหรือปรับปรุงการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศการศึกษา

สุจริต เพ็ชรขอบ (สุจริต เพ็ชรขอบ 2514 : 17 - 19) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ครูใหญ่ในฐานะผู้นิเทศ จะต้องดำเนินการในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ว่า

1. การช่วยเหลือครูทางด้านการวิชาการ และด้านบริการ งานที่ครูใหญ่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

- 1.1 ประชุมนิเทศครูใหม่
- 1.2 จัดประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน
- 1.3 การสังเกตการสอนในชั้น
- 1.4 การเยี่ยมชั้นเรียนอื่น ๆ
- 1.5 การสารัตถ์การสอน
- 1.6 การนิเทศช่วยการให้คำปรึกษาหารือเป็นรายบุคคลหรือรายหมู่
- 1.7 การประชุมปฏิบัติการ
- 1.8 การอบรมครู
- 1.9 การสัมมนา
- 1.10 จัดหนังสือที่มีคุณค่าทางวิชาการให้ครูได้ศึกษา
- 1.11 ปรับปรุงห้องสมุดให้ทันสมัยและแนะนำครูให้ใช้
- 1.12 แนะนำให้ครูเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมทางวิชาการต่าง ๆ
- 1.13 จัดบริการโสตทัศนศึกษาให้แก่ครูเป็นอย่างดี และสนับสนุนให้ครู

ใช้อุปกรณ์เหล่านั้น

- 1.14 สนับสนุนให้ครูไปศึกษาค้นคว้า

2. การช่วยเหลือครูในคาบปัญหาส่วนตัว
3. การสร้างขวัญของคณะครูในโรงเรียน
4. การประเมินผลปฏิบัติงานของโรงเรียน

อำนวยการ พรวงษ์ถนอม (อำนวยการ พรวงษ์ถนอม 2521 : 83 - 90)

กล่าวว่า ครูใหญ่ควรจะมีบทบาทในการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนของตน ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมนิเทศครูใหม่ให้เข้าใจหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ

2. โรงเรียนควรจัดการอบรมหรือให้การนิเทศด้านการสอนแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ
3. แนะนำให้ครูรู้จักัดแปลงเนื้อหาวิชาที่สอนในชั้นเรียนให้เหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น
4. ช่วยให้ผู้มีความเชื่อมั่นในความสามารถของคนที่จะแก้ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอน
5. เสนอแนะวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และสภาพแวดล้อมให้ครู
6. ส่งครูไปสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น ๆ ที่เห็นว่าเป็นผลงานเป็นตัวอย่างที่ดีได้
7. ให้ครูได้เข้าร่วมการฝึกอบรมทางวิชาการที่จัดขึ้นภายในและภายนอกกลุ่มโรงเรียน
8. จัดให้มีการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรม
9. จัดหาหนังสือทางวิชาการ คู่มือครู วารสาร และบริการอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือให้ครูก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ
10. ครูใหญ่ควรเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อมุ่งที่จะให้คำปรึกษาช่วยเหลือ และแก้ไข ปัญหาทางการสอน
11. การบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่ครูเป็นการนิเทศเพื่อปรับปรุงการสอนของครูได้เป็นอย่างดี
12. ครูใหญ่ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของครู โดยใช้วิธีที่เป็นธรรมในมากที่สุด
13. จัดให้มีการสัมมนาของคณะครู เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน
14. สนับสนุนให้ครูมีโอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการศึกษา

15. จัดให้มีการประกวดการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม
ตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูของคุรุสภา ได้กำหนดหน้าที่
ความรับผิดชอบและลักษณะงานที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติในสถานศึกษาเฉพาะงานด้าน
วิชาการไว้ดังนี้

1. วางแผนการปฏิบัติงาน
2. กำหนดวิธีดำเนินงานและติดตามผลด้านวิชาการ
3. ควบคุมดูแลการเรียนการสอน การวัดผลการศึกษาให้เป็นไปตาม

หลักสูตร

4. จัดทำรายการสอน โครงการสอน คู่มือประกอบการเรียนการสอน
วัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษา

5. มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ
6. ติดตามงาน แก้ปัญหา และนิเทศ
7. จัดให้มีกิจกรรม มีการประเมินผลงาน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน
และพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้า (กรมสามัญศึกษา 2522 : 14)

หนังสือ พทกษะวัน (หนังสือ พทกษะวัน 2522 : 155 - 156) ได้กล่าวถึง
การบริหารงานในตำแหน่งหน้าที่ของครูใหญ่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการว่า
งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ตลอดจน
กิจกรรม การวัดผลการศึกษาหรือการเลื่อนชั้นอัตโนมัติ งานเหล่านี้จะต้องทำ
ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ตลอดจนสิ้นปีการศึกษา จำแนกงานได้ดังนี้

งานอันเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งเริ่มตั้งแต่

1. การรับเด็กเข้าเรียน
2. การจัดครูเข้าประจำชั้น ประจำวิชา (หัวหน้าหมวดวิชา)
3. การจัดตารางสอน

4. การเตรียมงานก่อนเปิดภาคเรียน
5. การจัดการในค่านวัตกรรมหลักสูตร เช่น โครงการสอน ประมวลการสอน
แบบเรียน ระเบียบวิธีวัดผล สมุดประจำตัวนักเรียน บัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น
6. การจัดการห้องสมุด ตำรา หนังสืออ้างอิงทั้งของครูและเด็กนักเรียน
7. การจัดการสำหรับวัสดุ อุปกรณ์การสอน ให้ครูสามารถในการที่จะใช้
อุปกรณ์การสอนใช้ได้สะดวก

8. การจัดทำโครงการวัดผลการศึกษาไว้ตลอดปี

นอกจากนี้ พนัส หันนาคินทร์ (พนัส หันนาคินทร์ 2524 : 208 - 210)
กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่จะต้องกระทำเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา 3 ประการ
คือ

1. ทำหน้าที่ตรวจสอบความเป็นไปเกี่ยวกับการเรียนการสอน ขั้นตรวจสอบ
นี้ถือว่าเป็นขั้นเริ่มต้นการนิเทศ เรื่องที่ควรจะตรวจสอบ ได้แก่

- 1.1 ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรของครู
- 1.2 ความเข้าใจอย่างถูกต้องแห่งของครูเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร
- 1.3 การเลือกวิธีการสอนต่าง ๆ ตลอดจนการใช้สื่อการสอน
- 1.4 ลักษณะของนักเรียนในแต่ละห้องเรียน
2. ทำหน้าที่ประเมินผลการเรียนการสอน
3. ทำหน้าที่ช่วยส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอน อันได้แก่
 - 3.1 ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักการ จุดหมายและโครงสร้าง
ของหลักสูตร
 - 3.2 แผนแนวการทำโครงการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว
 - 3.3 จัดหาเครื่องมือประกอบการสอนและแหล่งวิชาการ
 - 3.4 จัดบรรยากาศทางกายภาพในห้องเรียนให้น่าเรียน

3.5 ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงตัวเองทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

3.6 พยายามให้ครูประเมินผลการเรียน

กระบวนการนิเทศการศึกษา

เชาว์ โรจนแสง (เชาว์ โรจนแสง 2524 : 92) ได้ให้ความหมายของกระบวนการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง แบบแผนของการนิเทศการศึกษาที่กำหนดขั้นตอนไว้ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ

สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ วิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร (สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ วิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร 2524 : 207) กล่าวว่ากระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง แบบแผนการนิเทศการศึกษาซึ่งมีลำดับขั้นตอนไว้ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระเบียบชัดเจน มีเหตุผล และเป็นไปได้

นอกจากนี้ ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้คล้ายคลึงกัน พอสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการปฏิบัติงานของผู้นิเทศอย่างมีระบบ มีแบบแผน ซึ่งจะต้องเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน เพื่อจะทำให้การปรับปรุงการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ

แฮริส (Harris. 1963 : 14) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นจะมีกิจกรรมย่อย ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning) มีกิจกรรมที่สำคัญคือ คิดแผนงาน และตั้งจุดมุ่งหมายที่จะทำงานแล้ววางแผนตามลำดับความสำคัญ ทำตารางทำงาน ทำโครงการเพื่อรวมแผนงานทั้งหลาย คำนวณผลที่จะได้จากการวางแผน และปรับปรุงแผนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์

2. ขั้นการจัดการ (Organizing) มีกิจกรรมสำคัญคือ กำหนดลักษณะหรือประเภทการนิเทศแยกเป็นหมวดหมู่ แบ่งหน้าที่และมอบหมายงานให้ทุกคนได้ทำงาน

ประสานงานให้ทุกคนเข้าใจ ประมวลข้อมูลเพื่อการนิเทศ สร้างความอึดแน่นและความต่อเนื่องให้ทีมงานนิเทศที่ต้องปฏิบัติอยู่สืบต่อกันไป

3. ขั้นการนำ (Leading) มีกิจกรรมที่สำคัญคือ นำในการตัดสินใจ ร่วมกันทำงาน นำในการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี นำในการเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับความสามารถ นำในความคิดริเริ่ม สื่อความหมายที่ดี นำในการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ มีความสามารถที่จะจูงใจให้คนอยากทำงาน นำในการสาธิต

4. ขั้นการควบคุม (Controlling) มีกิจกรรมที่สำคัญคือ วางหลักเกณฑ์การทำงานให้ทุกคนปฏิบัติได้ พร้อมทั้งช่วยเหลือให้เขาสามารถปฏิบัติงานได้ หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามก็ควรจะใช้วิธีการใด ๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี มีใจดีให้ผู้อื่นปฏิบัติเกิดความอึดแน่น

5. ขั้นการประเมินผล (Assessing) มีกิจกรรมที่สำคัญคือ พิจารณาผลงานในเชิงปฏิบัติว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด และวัดผลด้วยการประเมินอย่างมีแบบแผน มีความเที่ยงตรง ทั้งนี้ควรจะมีการวิจัยด้วย

สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ วิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร (สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ วิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร 2524 : 210) ได้สรุปกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวางแผนงาน (Planning)
2. ขั้นดำเนินงาน (Executing)
3. ขั้นประเมินผลงาน (Appraising)

พนัส หันนาคินทร์ (พนัส หันนาคินทร์ 2524 : 21) กล่าวว่า กระบวนการบริหารอาจแบ่งเป็นลำดับได้ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Planning) โดยคำนึงถึงบุคลากรและงบประมาณที่มีอยู่
2. ขั้นจัดรูปงาน (Organizing)

3. ขั้นดำเนินงาน (Executing) ประกอบด้วย การประสานงาน (Coordinating) การคุมงาน (Controlling) และการสั่งงาน (Directing)

4. ขั้นประเมินผลงาน (Evaluating)

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นการทำงานอย่างมีแบบแผน จะต้องเริ่มจากการวิเคราะห์งานการเรียนการสอนของครู เพื่อจะได้ทราบปัญหา ระบุปัญหาที่จะต้องรีบแก้ไขปรับปรุงก่อน - หลัง แล้วจึงวางแผนที่จะดำเนินการโดยหาทางเลือกที่จะแก้ปัญหานั้นที่ดีที่สุด ต่อจากนั้นก็ดำเนินการตามแนวขั้นตอนตามลำดับจน ถึงขั้นการประเมินผล การปฏิบัติงาน แล้วจึงนำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

หลักการนิเทศการศึกษา

บริกส์ และ จัสต์แมน (Briggs and Justman. 1952 : 130 - 141) ได้เสนอหลักการนิเทศสำหรับผู้บริหารไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาต้องเป็นประชาธิปไตย
2. การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการส่งเสริมและการสร้างสรรค์
3. การนิเทศการศึกษาควรจะต้องอาศัยความร่วมมือของวิทยากร

หลายคนมากกว่าที่จะแบ่งผู้นิเทศออกเป็นรายบุคคล

4. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนรากฐานของการพัฒนาวิชาชีพมากกว่าจะเป็นความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

5. การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงความถนัดของแต่ละบุคคล
6. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือหาทางช่วยให้เด็กเกิด

ความรู้ความสามารถตามความมุ่งหมายของการศึกษา

7. การนิเทศการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องอยู่กับการส่งเสริมความรู้สึกรอบรู้ให้แก่ครู และการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ

8. การนิเทศการศึกษาควรเริ่มต้นจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังประสมอยู่
 9. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและความพยายามของครูให้สูงขึ้น
 10. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นการส่งเสริมและปรับปรุงสมรรถวิสัยทัศนคติและข้อคิดเห็นของครูให้ถูกต้อง
 11. การนิเทศการศึกษา พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำอย่างเป็นพิธีการให้มาก ควรทำงาน ๆ
 12. การนิเทศการศึกษา ควรใช้เครื่องมือและกลวิธีง่าย ๆ
 13. การนิเทศการศึกษา ควรตั้งอยู่บนหลักการ และเหตุผล
 14. การนิเทศการศึกษา ควรมีจุดหมายที่แน่นอน และสามารถประเมินผลได้ด้วยตนเอง
- มาร์ค สตูปส์ และคิง - สตูปส์ (Marks, Stoop and King - Stoop. 1978 : 5 - 6) ได้ให้หลักเบื้องต้นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้
1. การนิเทศการศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย
 2. การนิเทศการศึกษา ต้องถือหลักว่าเป็นการบริการ ซึ่งครูเป็นผู้ให้บริการ
 3. การนิเทศการศึกษา ควรสอดคล้องกับความต้องการของครู
 4. การนิเทศการศึกษา ควรเป็นการสร้างสรรค์ทัศนคติ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ
 5. การนิเทศการศึกษา ควรเน้นให้เห็นความสำคัญของงานวิจัยและพยายามหาทางให้ครูศึกษางานวิจัย แล้วนำมาปฏิบัติตามนั้น
 6. การนิเทศการศึกษา ควรยึดหลักการ ประเมินผลการนิเทศ ทั้งผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ

วินัย เกมมเทรซ (วินัย เกมมเทรซ 2521 : 6 - 25) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสภาพผู้นำ (Leadership) คือ การใช้อิทธิพลของบุคคลที่จะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าหมาย
2. หลักความร่วมมือ (Cooperation) คือการกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนจากหลายฝ่าย และทำหน้าที่และความรับผิดชอบจัดแจ้งในการจัดองค์การการประเมินผล ตลอดจนประสานงาน
3. หลักการเห็นใจ (Considerateness) คือการนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงส่วนบุคคลที่ร่วมงานด้วยการเห็นใจ จะทำให้ระงับข้อขัดแย้งของมนุษยสัมพันธ์
4. หลักการสร้างสรรค์ (Creativity) คือการนิเทศการศึกษาจะต้องทำให้ครูเกิดพลังที่จะคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเองได้
5. หลักการบูรณาการ (Integration) เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งกระจุกกระจายได้สมบูรณ์ มองเห็นได้
6. หลักการชุมชนชน (Community) เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชนและการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้น เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น
7. หลักการวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงหาในอนาคต การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการล่วงหน้า การพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดประสงค์ และการเลือกทางปฏิบัติให้เหมาะสมที่สุด
8. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะถูกเปลี่ยนแปลงได้ และพร้อมอยู่เสมอที่จะสนองความต้องการสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป
9. หลักการวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลมาจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่าความเห็นบุคคล

10. หลักการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การหาความจริง โดยการวัดที่แน่นอนและหลายอย่าง

งานหลักที่สำคัญของการนิเทศการศึกษา

แฮริส (Harris. 1975 : 11 - 12) ได้สรุปงานหลักของการนิเทศการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. งานหลักเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวกับการวางโครงสร้างหลักสูตรทั้งประมวลการสอน ทำโครงการสอน กำหนดตัวผู้สอน แบบวิธีสอน การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการสอน การบรรจุหน่วยกิตในวิชาต่าง ๆ วัน เวลา และสถานที่ในการสอน
2. การจัดระบบการสอน โดยนำหลักสูตรที่วางไว้มาใช้จัดกลุ่มนักเรียน และจัดตารางสอน
3. การคัดเลือกบุคลากรสำหรับสอน โดยเลือกสรรมาให้เหมาะสมกับงาน มีการค้นหา สอบคัดเลือก และเก็บทะเบียนเกี่ยวกับตัวบุคคล
4. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ออกแบบ และจัดเตรียมบริบท โดยให้ความสะดวก และความเหมาะสมกับผู้สอน รวมถึงการจัดวางแผนอาคารสถานที่เรียน ที่ถูกต้อง และมีเครื่องแสดงบอกที่เก็บบริบททางการศึกษาให้หยิบใช้ได้ง่าย
5. จัดวัสดุอุปกรณ์การสอน ตรวจสอบ และคัดเลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อผู้เรียน
6. การอบรมครูประจำการ โดยจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ครูก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น
7. จัดประชุมนิเทศสมาชิกใหม่ให้รู้ และเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เพื่อลดอุปสรรคและให้ทำงานได้ผลสำเร็จมากขึ้น

8. จัดบริการด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย หลักการสอน
9. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในด้านการเรียนการสอน การแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวของการศึกษาให้ชุมชนทราบ

10. การประเมินผล มีการวางแผน จัดระเบียบประเมินผล คำใบ้การประเมินผลในทุกแห่งของโรงเรียนที่จะมีผลต่อการสอน

นอกจากนี้ ยังสามารถที่จะศึกษางานหลักของกรมการศึกษาได้จากงานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2519) กำหนดหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ไว้ดังนี้

1. นิเทศการสอนและบริหารวิชาการ หรือเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการในสถานศึกษา
2. ตรวจสอบและควบคุมสถานศึกษา เกี่ยวกับการเรียนการสอน
- (3) ศึกษา ทดลอง วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน งานวิชาการและการบริหาร
4. พิจารณา และพัฒนาหลักสูตร แบบเรียน หนังสือประกอบการเรียนแบบการสอน หรือแนวทางการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน
5. จัดทำคู่มือครู เอกสารวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน
6. ปรับปรุง ส่งเสริมคุณภาพของการเรียนการสอน โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษาต่าง ๆ
7. จัดประชุมอบรม สัมมนาครู อาจารย์ เพื่อส่งเสริมงานทางวิชาการ
8. ประเมินผลงานทางด้านวิชาการ
9. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กิจกรรมและเทคนิคการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจะแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น กิจกรรมการนิเทศที่ใช้กันทั่วไปมีผู้เสนอแนะไว้หลายอย่าง ซึ่งกรมสามัญศึกษาก็ได้ทำคู่มือการนิเทศการศึกษาสำหรับให้ศึกษานิเทศก์ยึดเป็นแนวปฏิบัติเช่นกัน กิจกรรมที่เสนอแนะมีดังนี้

1. การแนะนำ หลังจากสังเกตการสอนก็จะใช้การแนะนำ เพื่อให้ครูเกิดความคิด พบแนวทางที่จะแก้ปัญหาปรับปรุงงานการแนะนำนี้ส่วนมากก็จะแนะนำหลักการวิธีการ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ
2. การประชุมชี้แจง การประชุมลักษณะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อชี้แจงเรื่องราวบางอย่าง ผู้นิเทศอาจเชิญชวนหรือชักจูงให้ผู้เข้าร่วมประชุมก็ได้
3. การประชุมอบรม การประชุมอบรมมักประกอบด้วยกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การบรรยาย การอภิปรายซักถามปัญหา การสาธิต การปฏิบัติจริง การประชุมอบรมมักจัดเฉพาะเรื่อง และใช้เวลายาวนานกว่าการประชุมธรรมดา
4. การประชุมปฏิบัติการ เป็นการประชุมที่เน้นหนักไปในทางปฏิบัติ โดยปฏิบัติเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การประชุมปฏิบัติการผลิตชุดการสอน กลุ่มทักษะ ประชุมปฏิบัติการผลิตสื่อการสอนด้วยเศษวัสดุ เป็นต้น
5. การประชุมสัมมนา คือ การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ โดยผู้เข้าร่วมประชุมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกัน มักจะใช้สำหรับแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
6. การสาธิต คือการแสดงวิธีการเป็นตัวอย่างใหญ่ ผู้แสดงอาจจะเป็นศึกษานิเทศก์หรือวิทยากรที่ได้รับเชิญ ผู้ชมการสาธิตคือครู ซึ่งจัดไว้เป็นกลุ่มโดยทางโรงเรียนเป็นผู้จัดไว้หรือในการประชุมอื่น ๆ อาจจะนำวิธีการสาธิตไปใช้ได้
7. การไปศึกษานอกสถานที่ การไปศึกษานอกสถานที่ก็เป็นวิธีการนิเทศอีกวิธีหนึ่ง การศึกษานอกสถานที่หมายถึงการไปเยี่ยมโรงเรียนซึ่งกันและกัน และการไปคุุโรงเรียนดีเด่น

8. การปรากฏาและอภิปราย เป็นการเผยแพร่ความคิดหรือความรู้อันเป็นประโยชน์แก่ครู อาจจัดให้มีการบรรยาย ปรากฏา หรืออภิปรายให้ครูฟัง

9. การทดลองปฏิบัติการ การทดลองเพื่อค้นหาข้อสรุปในบางเรื่องเป็นวิธีนิเทศอีกวิธีหนึ่งที่ผู้นิเทศและครูสามารถทำร่วมกันได้

10. การตั้งศูนย์วิชาการ เป็นกิจกรรมที่จัดสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นศูนย์กลางสำหรับศึกษาค้นคว้าหรือช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ศูนย์วิชาการอาจประกอบด้วย วัสดุทัศนูปกรณ์ ตำรา คู่มือครู หนังสือประกอบการเรียน เป็นต้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ 2521 : 45 - 49)

ประกาศ สสจ.เพชร (ประกาศ สสจ.เพชร 2521 : 222 - 230)
กล่าวว่า กิจกรรมที่ใช้จัดการนิเทศการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. การเยี่ยมนิเทศชั้นเรียน (Classroom Visitation)
เป็นวิธีที่ศึกษานิเทศก์พบและสังเกตการสอนของครูในชั้นเรียนเป็นรายบุคคล การเยี่ยมนิเทศนี้อาจจะเกิดขึ้นจากการที่ศึกษานิเทศก์วางแผนเองหรือเกิดจากความต้องการของครู

2. การแนะนำเป็นรายบุคคล (Individual Conference)
การพบปะกันระหว่างครูและศึกษานิเทศก์ เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้โอกาสศึกษานิเทศก์ได้ทำงานเป็นรายบุคคลกับครูในเรื่องปัญหาทางวิชาการของแต่ละคน เป็นวิธีการที่ทั้งสองคนได้ทำงานร่วมกัน

3. การประชุมกลุ่ม (Group Conference) การประชุมกลุ่มเป็นการพบปะระหว่างศึกษานิเทศก์และครู ซึ่งอาจจัดเป็นกลุ่มย่อย ๆ หรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ เพื่อจะศึกษา ทำงานหรือค้นคว้า

4. การประชุมปฏิบัติการ (Work Shop) เป็นวิธีการประชุมที่ผู้เข้าประชุมได้ลงมือปฏิบัติงานแก้ปัญหาด้วยกันเป็นกลุ่มจริงแทนการนั่งฟังหรือประชุมแบบอื่น ๆ

ซึ่งผู้เข้าประชุมพึงหรืออภิปรายปัญหาแต่ฝ่ายเดียว ผลของการประชุมปฏิบัติการจะได้ผลงาน หรือคำตอบปัญหา และสมาชิกได้พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาาร่วมกัน

5. การให้ครูสังเกตการสอน (Observation of Teaching) ได้แก่ การให้ครูไปสังเกตการสอนของโรงเรียนอื่น ๆ การสังเกตการสอน การจัดตั้งศูนย์สมาชิก การสังเกตการสอนชั้นอื่น ๆ จุดประสงค์หลักของการให้ครูได้สังเกตการสอนก็เพื่อให้ครูได้เห็นและเรียนรู้วิธีการที่ดี

6. การใช้เอกสาร (Bulletins, Guides, and Printed Aids) เอกสารที่ศึกษานิเทศก์เผยแพร่ให้ครู เพื่อพัฒนาการสอนมีหลายประเภท อาจจะเป็นขององค์การต่าง ๆ เช่น ขององค์การอาชีพ ของสมาคม ของหน่วยงาน รัฐบาลและของหน่วยงานนิเทศน์ผลิตขึ้นมา คุณค่าของเอกสารนี้เป็นประโยชน์มาก เพราะจะช่วยลดงานด้านอื่น ๆ

7. การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน (Instructional Materials) วัสดุอุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน ดังนั้นการที่ศึกษานิเทศก์ได้ช่วยครูในเรื่องนี้ เช่น ร่วมกันจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ทดลองวัสดุอุปกรณ์ใหม่ ประเมินผลการใช้อุปกรณ์ ทำบัญชีและรายการวัสดุ ทำคู่มือการใช้วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนทำคู่มือการสอนต่าง ๆ ก็จะช่วยให้การเรียนการสอนมีคุณภาพดีขึ้น

สมาคมศึกษานิเทศก์แห่งประเทศไทย (สมาคมศึกษานิเทศก์แห่งประเทศไทย 2525 : 28 -29) ได้สรุปเทคนิคที่นิยมใช้ในการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา มี 4 ลักษณะ ดังนี้

1. การเยี่ยมโรงเรียนและการแนะนำครูเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
2. การอบรมครูประจำการ การอบรมครูด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุม การสัมมนา การประชุมกลุ่ม การอบรมโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การสาธิต การประชุมปฏิบัติการ และอื่น ๆ ซึ่งแต่ละวิธีการต้องใช้เทคนิคต่าง ๆ กัน

3. การใช้เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ การผลิตเอกสารทางคู่มือครู เอกสารเพิ่มความรู้ เอกสารทางข่าวสาร เอกสารที่ใช้ในการสอน แผนการสอน รวมทั้งการผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ครูจะต้องใช้ เช่น เอกสารในศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอน แบบเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น ซึ่งวิธีการทำและใช้ของเหล่านั้นควรได้พัฒนาวิธีการให้ได้ผลตามที่ต้องการ

4. การทำวิจัยปฏิบัติการ การศึกษาและทดลองต่าง ๆ ที่จะทำให้ครูเกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งศึกษานิเทศก์อาจทำได้โดยการสร้างเป็นโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการโรงเรียนไม่แบ่งชั้น การทดลองวิธีการสอนต่าง ๆ การจัดโรงเรียนทดลอง การจัดโรงเรียนตัวอย่าง เป็นต้น

ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้น ผู้นิเทศบางคนก็สามารถดำเนินการประสบผลสำเร็จสามารถช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนของครูได้ แต่บางคนเมื่อดำเนินการแล้วครูก็ยังไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการใช้เทคนิคการนิเทศการศึกษา ซึ่งผู้นิเทศการศึกษาทุกคนจะต้องศึกษาหาให้ถ่องแท้

สาย ภาณุรัตน์ (สาย ภาณุรัตน์ 2517 : 27 - 28) ได้เสนอเทคนิคการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เทคนิคเสนอแนะ ผู้นิเทศจะต้องหาทางเสนอแนะวิธีการต่าง ๆ เช่น วิธีสอน วิธีแก้ปัญหา และแหล่งความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ครู เพื่อให้ครูทราบและเลือกปฏิบัติได้ถูกต้อง

2. เทคนิคสาธิต ผู้นิเทศจะต้องลงมือปฏิบัติงานให้ครูได้เห็นจริง อาจจะเป็นการสาธิตการสอน การจัดท่าอุปกรณ์การสอน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูปฏิบัติต่อไป

3. เทคนิคภัยวิภัย ผู้นิเทศจะต้องพยายามเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถออกมาให้เห็นที่ แล้วช่วยเสริมต่อหรือตัดทอนบางสิ่งบางอย่างให้ในบางกรณี ออกมาในรูปของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. เทคนิคชวนพาที่ ผู้นิเทศจะชักชวนพูดคุยเรื่องวิชาการและหลักการ โดยไม่ได้คร่ำครวญว่ากำลังถูกนิเทศ ในขณะที่เดียวกันก็สอดแทรกสิ่งที่ขาดตกบกพร่องให้

5. เทคนิคแพร่พิมพ์ ผู้นิเทศเสนอเทคนิคและวิทยาการใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ ให้แก่ครู อาจจะทำได้โดยการออกเอกสารทางวิชาการ หรือไม่ก็ออกไปนิเทศกับครู โดยตรง

6. เทคนิคปลุกมหานิยม ผู้นิเทศจะใช้มนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครู ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดคุยกันด้วยปัญหาส่วนตัว และอื่น ๆ ในขณะเดียวกันก็สอดแทรกปัญหาทางวิชาการ เข้าไปด้วย

7. เทคนิคบ่อนชนมนมเนย ผู้นิเทศจะค่อย ๆ หาทางฝึกครูให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เอง โดยการบ่อนปัญหาจากง่ายไปหายากให้ครูช่วยกันคิด ช่วยกันหาทางแก้ไขจนสามารถที่จะคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้

การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา

แมคเคนซี (Mackenzie. 1972 : 139) ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้เวลาในการบริหารและเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ของผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารระดับสูงจะใช้เวลาในการบริหารงาน 90% และใช้เวลาในการปฏิบัติเพียง 10% ผู้บริหารระดับกลางใช้เวลาในการบริหารงานและใช้เวลาในการปฏิบัติงานใกล้เคียงกัน ส่วนผู้บริหารระดับต่ำใช้เวลาในการบริหารงาน 30% และใช้เวลาในการปฏิบัติงาน 70% แสดงว่าผู้บริหารถ้ามีระดับสูงขึ้นก็จะใช้เวลาในการบริหารงานมากขึ้น และใช้เวลาปฏิบัติงานน้อยลง ถ้าผู้บริหารไม่เข้าใจหลักการเบื้องต้นนี้ก็จะเอาตนเองไปผูกพันกับภาระกิจทางด้านการปฏิบัติงานมากจนไม่มีเวลาไปควบคุมดูแลภาระกิจอื่น ๆ ที่ยังมีอีกมาก อันจะทำให้ผลประโชชน์ขององค์การน้อยลงไป

การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนก็เช่นกัน จะพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่ได้ใช้เวลาที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนมากนัก ซึ่งที่จริงงานวิชาการนั้นเป็นงานที่สำคัญที่สุดในโรงเรียน (ภิญโญ สาธร 2523 : 460)

แฮริสัน (Harrison. 1968 : 277) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียน จะใช้เวลาในการนี้ค่อนข้างน้อยมาก เพราะไปทำงานประจำคือ งานธุรการเสียมาก ดังนั้นจึงเสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียนหาเลขานุการมาช่วยทำงานธุรการ เสนอแนะ ให้จัดชั่วโมงที่ผู้บริหารจะนั่งทำงานประจำในห้องผู้บริหารให้เป็นการแน่นอน ประมาณ วันละ 1 - 2 ชั่วโมง หลังจากนั้นผู้บริหารจะได้ใช้เวลาไปในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะมีผลให้ผู้บริหารมีเวลาดูแลการเรียนการสอนของครูมากขึ้น

โอเวอร์ค (Ovard. 1971 : 19) ได้ศึกษาการใช้เวลาของครูใหญ่ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในรัฐโอเรกอน สรุปผลได้ดังนี้

งาน	เวลาที่ครูใหญ่ควร ปฏิบัติตามหน้าที่	เวลาที่ครูใหญ่ ปฏิบัติจริง
ธุรการ	12.9%	22.5%
กิจการนักเรียน	9.2%	17.8%
การสอน	5.9%	13.0%
นิเทศการสอน	22.0%	12.0%
ประชาสัมพันธ์	6.7%	5.6%
ส่งเสริมบุคลากร	3.7%	6.6%
อาคารสถานที่	6.4%	4.6%
พบปะศึกษานิเทศก์	2.7%	2.8%
ติดต่อกับผู้อื่น	7.8%	2.7%
เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ	3.2%	2.2%
โรงอาหาร	2.4%	1.1%
รับส่ง - นักเรียน	2.6%	0.7%

จะเห็นว่า ทั้งที่ครูใหญ่เห็นว่างานการสอนสำคัญ แต่เวลาที่ปฏิบัติจริง กลับไปทำงานด้านธุรการมากกว่างานการสอน

นอกจากนี้ เดวิส (สมชาย สุขชาติ 2524 : 43 อ้างอิงมาจาก Davis. 1953 : 350) ได้ศึกษาการใช้เวลาบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดต่าง ๆ สรุปผลได้ดังนี้

ขนาดโรงเรียนที่มีนักเรียน 0 - 249 คน ใช้เวลาบริหารงานวิชาการ 22.91%

ขนาดโรงเรียนที่มีนักเรียน 250 - 749 คน ใช้เวลาบริหารงานวิชาการ 24.80%

ขนาดโรงเรียนที่มีนักเรียน 750 - 1,499 คน ใช้เวลาบริหารงานวิชาการ 27.33%

ขนาดโรงเรียนที่มีนักเรียน 1,500 - 3,900 คน ใช้เวลาบริหารงาน วิชาการ 30.95%

แสดงให้เห็นว่าการใช้เวลาบริหารงานจัดการของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวข้องกับขนาดของโรงเรียนด้วย ยิ่งขนาดโรงเรียนใหญ่เท่าไรผู้บริหารยิ่งต้องใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากขึ้น

ส่วนการใช้เวลาปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สเปียร์ (Spear. 1967 : 175) สํารวจพบว่า ศึกษานิเทศก์แบ่งเวลาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ดังนี้

กิจกรรมการนิเทศ	เวลาที่ใช้
การทำงานร่วมกับครู	45%
การรวบรวมวัสดุอุปกรณ์การสอน	10%
การสาธิตการสอน	5%
การจัดประชุมหรือร่วมประชุมกับครู	11%
ทำการวิจัยและการวางแผน	14%
ทำงานเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น	9%
อื่น ๆ	6%

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

- กฤษฎี น้ำเพชร (กฤษฎี น้ำเพชร 2521 : จ) ได้วิจัยเรื่องวิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 6 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู อาจารย์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า
1. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ได้ปฏิบัติอย่างมีระบบระเบียบ แบบแผน และเป็นขั้นตอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย
 2. การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ว่าเป็นโครงการต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

3. การปฏิบัติกิจกรรมนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ในค่านิเทศ การสอน ส่งเสริมทางวิชาการแก่ครู กิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและห้องสมุด การประเมินผล และการสร้างขวัญของครู ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

4. การจัดการนิเทศการศึกษาในค่านพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูอาจารย์เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

✓ วินัย ทะสิตถ์ (วินัย ทะสิตถ์ 2522 : จ) ได้วิจัยเรื่องสำรวจ การปฏิบัติจริงในการจัดนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. การปฏิบัติในค่านกระบวนการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

2. การปฏิบัติค่านโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำในการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

3. การปฏิบัติกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริม วิชาการ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

ส่วนการปฏิบัติในค่านการนิเทศการสอนและการนิเทศด้านการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

การปฏิบัติในค่านการใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและห้องสมุด ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

4. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นตรงกันว่า ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ขาดแคลนวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ ทางการนิเทศการศึกษา ขาดแรงสนับสนุนจากหน่วยงานเจ้าสังกัด

✓ นิทยา ปรีชาหาญ (นิทยา ปรีชาหาญ 2524 : จ - ฉ) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และจัดลำดับในการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การจัดทำและใช้ โสตทัศนูปกรณ์ การส่งเสริมวิชาการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กระบวนการนิเทศการศึกษา การประเมินผล การนิเทศการสอน และการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

2. การปฏิบัติด้านโครงการและกิจกรรมที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โครงการและ กิจกรรมในการปฏิบัติด้าน การนิเทศการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการปฏิบัติด้านการส่งเสริมวิชาการ และการจัดทำและใช้โสตทัศนูปกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัญหาและอุปสรรค ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่า มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และจัดลำดับของปัญหาในการปฏิบัติจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ กระบวนการนิเทศการศึกษา การประเมินผล การทำและใช้โสตทัศนูปกรณ์ การนิเทศการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การนิเทศการศึกษาในโรงเรียน และการส่งเสริมวิชาการ

✓ ชลอ จันทรกุล (ชลอ จันทรกุล 2524 : จ - ฉ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการนิเทศการศึกษาทางด้าน หลักสูตรและการสอน ด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดอุปกรณ์การสอน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีต่อบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในค่านหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดอุปกรณ์การสอน และด้านการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นแตกต่างกัน

3. ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดงบประมาณ ครูผู้สอนขาดความรับผิดชอบ และผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้

สมชาย สุขหาคะ (สมชาย สุขหาคะ 2524 : 9 - 9) ได้วิจัยเรื่องการใช้เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 11 ใช้เวลาในการบริหารงานทั้ง ๕ ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ งานวิชาการ 26.81% งานธุรการ การเงินและอาคารสถานที่ 22.11% งานด้านบุคคล 21.67% งานด้านกิจการนักเรียน 15.74% และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 13.66%

2. งานด้านวิชาการ งานด้านบุคคล และงานด้านกิจการนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละขนาดใช้เวลาในการบริหารไม่แตกต่างกัน ส่วนงานด้านธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละขนาดใช้เวลาในการบริหารแตกต่างกัน

3. งานที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้เวลาปฏิบัติด้วยตนเองในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ งานธุรการ การเงิน อาคารสถานที่ งานด้านบุคคล งานด้านกิจการนักเรียน งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และงานด้านวิชาการ

4. จากการเฝ้าสังเกต งานที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลาปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุด ในแต่ละวันที่เห็นได้เด่นชัดที่สุด คืองานด้านธุรการ การเงิน และอาคารสถานที่

5. สาเหตุที่ทำให้เกิดการสูญเสียเวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน คือ งบประมาณการใช้จ่ายไม่เพียงพอ ขาดยานพาหนะในการไปติดต่อราชการ ความล่าช้าของหน่วยงานอื่นที่ติดต่อด้วย และการส่งข่าวสารไม่สะดวก

งานวิจัยในต่างประเทศ

เมลอน (Malone. 1971 : 1233 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานนิเทศของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐมิสซิสซิปปี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์ใหญ่และครู ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์ใหญ่เยี่ยมชั้นเรียนน้อย ประชุมครูเพื่อเป็นสื่อในการนิเทศน้อย ส่วนการอบรมครูประจำการและการปฏิบัติหน้าที่พิเศษทั่ว ๆ ไป อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการนิเทศการศึกษา

ลี (Lee. 1974 : 4134 - A) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมในการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนทางตะวันออกเฉียงใต้ของรัฐนิวเม็กซิโก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูใหญ่และครูโรงเรียนประถมศึกษากับครูใหญ่ และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ครูโรงเรียนประถมศึกษา มุ่งให้ครูใหญ่คำนึงถึงสัมพันธภาพในขณะครูมากกว่าครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มุ่งให้ครูใหญ่คำนึงถึงสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมากกว่าด้านอื่น ๆ
3. ครูโรงเรียนประถมศึกษา ต้องการให้ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ทิลลาฮัน (Tillahun. 1983 : 2163 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกอบรมแนะนำ การฝึกอบรมปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน
2. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศการศึกษาในลักษณะร่วมมือกันปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาจะก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศการศึกษาในลักษณะใช้อำนาจ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกัน
2. สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีวุฒิต่างกัน แตกต่างกัน
3. สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ประชากรได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 864 คน และ 7,803 คน ตามลำดับ

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 สุ่มโรงเรียน โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แล้วจึงสุ่มโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้โรงเรียนจำนวน 267 โรง ตามสถิติของเครจจ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

2.2 เมื่อได้รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว นับผู้บริหารโรงเรียนที่สุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 267 คน

2.3 สุ่มครู กลุ่มตัวอย่างครูสุ่มจากจำนวนครูในแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวน 386 คน ตามสถิติของ เครจจ์และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970:608) ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 653 คน ดังรายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกตาม
ขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครู	ผู้บริหารโรงเรียน	ครู	
ขนาดใหญ่	95	1462	29	69	98
ขนาดกลาง	317	3772	98	177	275
ขนาดเล็ก	452	2569	140	140	280
รวม	864	7803	267	386	653

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอนคือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยคำถาม
ที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ ตำแหน่งและวุฒิทางครูของผู้ตอบ กับขนาดของ
โรงเรียนที่ผู้ตอบปฏิบัติหน้าที่อยู่ประจำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
เกี่ยวกับสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งได้กำหนดขอบข่าย
ของการนิเทศการศึกษา ที่จะศึกษาในครั้งนี้ไว้เป็น 3 เรื่องด้วยกันคือ

- 2.1 การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา
- 2.2 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
- 2.3 การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา

การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้โดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง
2. ศึกษาขอบข่ายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ด้านการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนจากตำรา หนังสือคู่มือ ระเบียบและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาแบบสอบถามของกฤษณี น้ำเพชร (กฤษณี น้ำเพชร 2521 : ภาคผนวก) นิศยา ปรีชาหาญ (นิศยา ปรีชาหาญ 2524 : ภาคผนวก) และ สมชาย สุขชาติ (สมชาย สุขชาติ 2524 : ภาคผนวก)
4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความมุ่งหมายและขอบข่ายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนทั้ง 3 เรื่อง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. ส่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไข เพื่อให้ได้ข้อความที่ครอบคลุมความมุ่งหมายและขอบข่ายการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 3 เรื่อง พร้อมทั้งนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 3 ท่าน ตรวจแก้ไข
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 2
3. การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูงและ 25 % ของกลุ่มต่ำ แล้วทำการทดสอบค่า t (t -test) ปรากฏว่า แบบสอบถามแต่ละข้อมีค่า t สูงกว่า 1.75 ทุกข้อ แสดงว่าแบบสอบถามแต่ละข้อมีอำนาจจำแนกจัดอยู่ในระดับดี
4. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าทั้งฉบับใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 แสดงว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นสูง

การรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่แบ่งกลุ่มตัวอย่าง

2. การส่งและรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมด้วยแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยนำหนังสือและแบบสอบถามไปส่งให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทุกคนในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อแจกให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในวันประชุมครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ประจำเดือน และชี้แจงให้ผู้บริหารโรงเรียนนำไปแจกให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนของตน เมื่อผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้ว ให้ออกให้ครูตอบแบบสอบถามส่งคืนแบบสอบถามนั้นไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอของตนด้วยตนเองตามกำหนด หลังจากนั้นผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเองตามอำเภอต่าง ๆ

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 653 ฉบับ ได้รับคืน 532 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.47 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ผู้บริหารโรงเรียน			ครู			รวม		
	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ
ขนาดใหญ่	29	28	96.55	69	65	94.20	98	93	94.90
ขนาดกลาง	98	73	74.49	177	135	76.27	275	208	75.64
ขนาดเล็ก	140	120	85.71	140	111	79.29	280	231	82.50
รวม	267	221	82.77	386	311	80.57	653	532	81.47

การจัดกระทำกับข้อมูล X

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 532 ฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ผลปรากฏว่า แบบสอบถามที่ได้รับคืนมีความสมบูรณ์ทั้ง 532 ฉบับ

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดแยกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 แบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มหนึ่ง และกลุ่มครูอีกกลุ่มหนึ่ง

ครั้งที่ 2 แบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ที่มีผู้บริหารที่มีวุฒิทางครูตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปกลุ่มหนึ่ง กับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีวุฒิทางครูต่ำกว่าระดับปริญญาตรีอีกกลุ่มหนึ่ง

ครั้งที่ 3 แบ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มหนึ่ง กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางกลุ่มหนึ่ง และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่กลุ่มหนึ่ง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจในคะแนน เฉพาะในตอนที่ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ

ปฏิบัติมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
ปฏิบัติมาก	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของแบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นรายข้อและเป็นรายด้าน โดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best. 1978 : 174) ดังนี้

1.00 - 1.50	น้อยที่สุด
1.51 - 2.50	น้อย
2.51 - 3.50	ปานกลาง
3.51 - 4.50	มาก
4.51 - 5.00	มากที่สุด

2. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จากแบบสอบถามตอนที่ 2 เพื่อทราบการกระจายของคะแนน ถ้าค่าสูง แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อสภาพการณ์เทศการศึกษภายในโรงเรียนแตกต่างกันมาก ถ้าค่าน้อยแสดงว่ามีความเห็นแตกต่างกันน้อย

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐานข้อ 1, 2 โดยใช้การทดสอบค่า t

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐานข้อ 3 โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 1 องค์ประกอบ (F - test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ได้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

(Ferguson. 1981 : 45)

เมื่อ	$\bar{X}$	แทนค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

(Ferguson, 1981 : 62)

เมื่อ S แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 $\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. ทดสอบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
 ตามสมมติฐานข้อ 1 และข้อ 2 ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

(คู่มือ วังรักตะนะ 2525 : 129)

เมื่อ t แทนค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
 $\bar{X}_1$ แทนค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
 $\bar{X}_2$ แทนค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
 S_1^2 แทนค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1
 S_2^2 แทนค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 2

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐานข้อ 3 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบมี 1 องค์ประกอบ (One - Way Analysis of Variance) หรือการวิเคราะห์แบบทางเดียว (One-Way classification) ไรสูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

(ดูที่ วงที่รั้นะ 2525 : 152)

เมื่อ F แทนค่าที่พิจารณาใน F-distribution

MS_b แทน Mean Square between groups

MS_w แทน Mean Square within groups

ผลจากการเปรียบเทียบถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffé's Method

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
N	แทน จำนวนผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
S	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน ค่าความแปรปรวน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F-distribution
SS	แทน ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน
df	แทน ระดับความเป็นอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ใน 3 เรื่อง ดังนี้

- 1.1 การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา
- 1.2 การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา
- 1.3 การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา

ทั้งนี้ โดยตาม ความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ใน
โรงเรียนประถมศึกษา

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบ แยกเป็น

2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับ
ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน ทั้ง 3 เรื่อง
ดังกล่าวแล้วในข้อ 1

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน
ที่ผู้บริหารโรงเรียนมีวุฒิต่างกัน คือโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปกับ
โรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้โดยตามความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียน
และครู

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน
ที่มีขนาดต่างกันคือโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้โดยตามความ
คิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียนและครูเช่นเดียวกับข้อ 2.2

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน
ประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานแสดงให้เห็นสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน
ประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู

เรื่อง	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศ การศึกษา	3.227	0.601	2.912	0.705
การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา	2.927	0.586	2.688	0.655
การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา	3.374	0.495	3.095	0.733

จากตาราง 3 แสดงว่าโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษได้ดำเนินการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนตามกระบวนการนิเทศ
การศึกษาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และในด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและ
การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา ก็พบว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเช่นเดียวกัน
ทั้งนี้ตามความคิดเห็นของทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครู

ตาราง 4 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ประถมศึกษาในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการ การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	มีการตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับ การนิเทศภายในโรงเรียน	2.869	0.893	2.691	1.152
2	ความมุ่งหมายในการนิเทศ ตั้งขึ้นจากสภาพปัญหาและความ ต้องการของครู	3.383	0.841	2.878	1.008
3	แผนงานและกิจกรรมการนิเทศ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนสามารถ ตอบสนองความต้องการของครู ได้	3.325	0.794	2.762	0.915
4	มีการกำหนดตารางทำการนิเทศ สอดคล้องเหมาะสมและ ต่อเนื่อง	3.000	0.740	2.543	0.977
5	มีการศึกษาค้นคว้าตำราและผล การวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ มาใช้ปรับปรุงวิธีการนิเทศให้ได้ มาตรฐานและบรรลุผลสำเร็จ อย่างแท้จริง	2.771	0.982	2.679	0.877

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการ การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
6	มีการแสวงหาแหล่งวิทยากร อื่น ๆ มาช่วยในการนิเทศมี ประสิทธิภาพมากขึ้น	2.779	0.864	2.858	0.921
7	มีการสร้างความสัมพันธ์และ ประสานงานกับงานนิเทศให้ บุคลากรในโรงเรียนได้ทราบ อย่างทั่วถึง	3.620	0.670	3.192	0.925
8	มีการจัดระเบียบงานและวาง สายงานไว้อย่างเหมาะสม ทำให้ การดำเนินงานคล่องตัว	3.587	0.815	3.086	0.935
9	การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ นั้น ทั้งฝ่ายครูและผู้นิเทศมีส่วนร่วมกัน อยู่เสมอ	3.433	1.031	3.083	0.853
10	บุคคลที่ได้รับการเลือกให้ร่วมคณะ ทำงานนิเทศมีลักษณะเหมาะสม กับงาน	3.478	0.752	3.317	0.799

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการ การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
11	หัวหน้างานนิเทศในโรงเรียน มีความสามารถในการจูงใจให้ ครูยินดีที่จะปรับปรุงการสอนและ ปรับปรุงตนเอง	3.333	0.800	3.068	0.821
12	หัวหน้างานนิเทศในโรงเรียน เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม	3.421	0.844	3.080	0.821
13	มีการเสนอแนะ แนะนำ หรือ สาธิตเกี่ยวกับความรู้ใหม่ ๆ ในวงการศึกษาให้ครู เพื่อให้ครู เป็นคนที่สามารถและทันเหตุการณ์ อยู่เสมอ	3.428	0.734	2.840	0.933
14	มีการอำนวยความสะดวกในการ ปฏิบัติงานปรับปรุงพัฒนาวิธี สอนและปรับปรุงตนเองของครู	3.406	0.774	3.076	0.848
15	มีการติดตามผลการนิเทศตาม แผนงานที่วางไว้	3.218	0.737	3.033	0.866

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการ การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
16	มีการเร่งรัดหรือการเสนอแนะ ให้แก้ไขปรับปรุงงานนิเทศที่ ไม่ไคล้ผล	3.177	0.690	2.859	0.875
17	มีการประเมินผลงานการนิเทศ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการว่าบรรลุ เป้าหมายมากน้อยเพียงใด	2.881	0.671	2.848	0.861
18	มีการสรุปข้อบกพร่องเพื่อให้เป็น แนวทางปรับปรุงงานให้ดีขึ้นใน โอกาสต่อไป	3.295	0.715	3.023	0.853
19	มีการวิจัยผลงานการนิเทศใน ประเด็นสำคัญ ๆ ที่น่าสนใจ	2.981	0.909	2.505	0.913
20	มีการรายงานผลการนิเทศให้คณะ ครูในโรงเรียนได้ทราบทุกปลายปี การศึกษา	3.169	0.949	2.825	0.964
	เฉลี่ยรวม	3.227	0.601	2.912	0.705

จากตาราง 4 แสดงว่าเมื่อพิจารณาสภาพการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา โดยรวมทุกข้อแล้วปรากฏว่ามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้ตามความคิดเห็นของทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครู

แต่หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าการสร้างความสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์งานนิเทศให้บุคลากรภายในโรงเรียนทราบ ($\bar{X} = 3.620$) และการจัดระเบียบงานและวางสายงานไว้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการดำเนินงานคล่องตัว ($\bar{X} = 3.587$) มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้ออื่น ๆ ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ส่วนครูมีความเห็นว่า การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษาในแต่ละข้อทุกข้อปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เป็นที่น่าสังเกตจากตารางนี้ว่า ตามที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนมีการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษาในเกณฑ์ปานกลางเกือบทั้งหมดทุกข้อนั้นปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนทุกข้อสูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของฝ่ายครู ยกเว้นเพียงข้อเดียวที่ฝ่ายครูเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติมากกว่าฝ่ายผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การแสวงหาแหล่งวิทยาการอื่น ๆ มาช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตาราง 5 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษากายใน
โรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ตามความ
คิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	การจัดกิจกรรม การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	โรงเรียนจัดให้มีการประชุมทั้ง กลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เพื่อระดม ความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน ต่าง ๆ ที่จะพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูของโรงเรียนให้เป็นครู ชั้นวิชาชีพอยู่เสมอ	3.526	0.888	3.196	0.938
2	โรงเรียนจัดให้มีการตั้งครูเป็น คณะกรรมการต่าง ๆ ของ โรงเรียน โดยมุ่งหมายให้เป็น การเพิ่มสมรรถภาพในการทำงาน อาชีพครูได้มากขึ้น	3.816	0.747	3.738	0.793
3	โรงเรียนจัดให้มีการสาธิต การสอนโดยครูสอนที่เก่งหรือโดย วีดีโอเทปเพื่อให้ครูเข้าใจและ พัฒนาวิธีสอนได้ง่ายขึ้น	2.220	0.891	1.811	0.892

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรม การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
4	ครูมีโอกาสดึงหรือทดลองวิธีสอนใหม่ ๆ แปลก ๆ ด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ ทักษะ และเกิดทักษะในการสอนที่มีประสิทธิภาพ	2.872	0.943	2.724	0.893
✓ 5	ครูหรือคณะครูได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ ซึ่งทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้งานในอาชีพหรืองานด้านอื่น ๆ ที่มีประโยชน์อย่างกว้างขวางจากประสบการณ์ตรง	2.445	0.886	2.541	1.021
✓ 6	ครูมีที่ปรึกษาที่จะคอยช่วยแนะแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาค้นหาการเรียนการสอนอย่างใดคนหนึ่ง	2.966	0.927	2.540	0.863

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรม การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
✓ 7	โรงเรียนจัดให้มีการเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเพื่อ ความก้าวหน้าในอาชีพของครู อยู่เสมอ	2.090	0.822	1.817	0.854
8	ครูหรือกลุ่มครูได้รับการสนับสนุน ให้เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการ สอนซึ่งกันและกัน อันเป็นการ ช่วยเพิ่มความสามารถในอาชีพ ระหว่างครูด้วยกันเอง	2.764	0.991	2.146	0.904
9	โรงเรียนได้จัดหาตำรา วารสาร หรือสิ่งพิมพ์ชนิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับ วิชาครูและความรู้อื่น ๆ ที่มี ประโยชน์ให้ครูได้อ่าน	3.290	0.875	3.072	0.997
10	โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรม ทางสังคมเพื่อครูได้มีโอกาส พักผ่อนและพบปะสังสรรค์	3.101	0.735	2.662	0.927

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรม การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
11	โรงเรียนไค้สนับสนุนให้ครูเขียนบทความหรือคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อลงในวารสารหรือเผยแพร่ให้ได้อ่านกันเองในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน	2.383	0.845	2.000	0.898
12	โรงเรียนมีแบบฟอร์มที่ดีสำหรับใช้ในการประเมินการสอนและมีเทคนิคในการใช้แบบฟอร์มนั้นอย่างได้ผลเป็นที่พอใจของครู	2.750	0.858	2.686	0.897
13	โรงเรียนเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม	4.090	0.695	3.660	0.916
14	โรงเรียนส่งครูไปรวมการอบรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น	3.464	0.971	3.208	1.069
15	โรงเรียนจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่	3.050	0.879	3.000	1.037

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรม การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (K = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
16	โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อการนิเทศ	2.224	0.991	2.329	1.082
17	กิจกรรมที่จัดในแต่ละปีมีเพียงพอ ในการพัฒนาครูได้อย่างแท้จริง	2.784	0.838	2.421	0.767
18	กิจกรรมที่จัดสัมพันธ์กับความ เปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นใน ปัจจุบัน	3.050	0.811	2.844	0.741
19	กิจกรรมที่จัดมีประโยชน์ ช่วยครู ให้ก้าวหน้าในการสอนและใน วิชาชีพได้จริง	2.849	0.744	2.893	0.843
20	มีสิ่งพิมพ์เผยแพร่การนิเทศแจก ให้ครูได้อ่านอย่างทั่วถึง	2.807	1.042	2.474	0.899
	เฉลี่ยรวม	2.927	0.586	2.638	0.655

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกข้อแล้วพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและ
ครูมีความคิดเห็นว่าสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่อง
การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าทั้งสองฝ่ายเห็นว่าโรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ได้ในเกณฑ์ปานกลางขึ้นไป และเกือบทั้งหมดทุกกิจกรรมผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนได้จัดมากกว่า ส่วนข้อที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ การจัดการประชุมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ที่จะพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาครู ของโรงเรียนให้เป็นครูชั้นวิชาชีพอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.526$) การตั้งครูเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมุ่งหมายให้เป็นการเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานอาชีพครูได้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.816$) การเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม ($\bar{X} = 4.090$) ส่วนข้อที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ได้แก่ การสาธิตการสอนโดยครูสอนดีคนเดียวหรือโดยวิธีโอเทป เพื่อให้ครูเข้าใจและพัฒนาวิธีสอนได้ง่ายขึ้น ($\bar{X} = 2.220$) การจัดให้ครูหรือคณะครูได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ ซึ่งทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้งานในอาชีพหรืองานด้านอื่น ๆ ที่มีประโยชน์อย่างกว้างขวางจากประสบการณ์ตรง ($\bar{X} = 2.445$) การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพของครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.090$) การสนับสนุนให้ครูเขียนบทความหรือคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อลงในวารสารหรือเผยแพร่ให้ได้อ่านกันเองในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ($\bar{X} = 2.383$) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการนิเทศ ($\bar{X} = 2.224$) ส่วนข้ออื่น ๆ นั้นโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ฝ่ายครูมีความคิดเห็นว่า ข้อที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ การตั้งครูเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมุ่งหมายให้เป็นการเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานอาชีพครูได้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.738$) การเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.660$) และข้อที่ฝ่ายครูมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ได้แก่ การสาธิตการสอนโดยครูสอนดีคนเดียวหรือวิธีโอเทปเพื่อให้ครูเข้าใจและพัฒนาวิธีสอนได้ง่ายขึ้น ($\bar{X} = 1.811$) การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพของครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 1.817$) การสนับสนุน

ให้ครูหรือกลุ่มครูได้เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนซึ่งกันและกันอันเป็นการช่วยเพิ่มความสามารถในอาชีพระหว่างครูด้วยกันเอง ($\bar{X} = 2.146$) การสนับสนุนให้ครูเขียนบทความหรือคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อลงในวารสารหรือเผยแพร่ให้ได้อ่านกันเองในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ($\bar{X} = 2.000$) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการนิเทศ ($\bar{X} = 2.329$) การจัดกิจกรรมในแต่ละปีไม่เพียงพอในการพัฒนาครูได้อย่างแท้จริง ($\bar{X} = 2.421$) มีสิ่งพิมพ์เผยแพร่การนิเทศแก่ให้ครูได้ทราบอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 2.474$) ส่วนข้ออื่น ๆ นั้น ฝ่ายครูมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายพบว่า ข้อที่ทั้งสองฝ่ายบริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ การตั้งครูเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมีมุ่งหมายให้เป็นการเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานอาชีพครูได้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.816$ และ 3.738) การเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม ($\bar{X} = 4.090$ และ 3.660) และข้อที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยได้แก่ การจัดกิจกรรมการสาธิตการสอนโดยครูที่เก่งหรือโดยวิธีโอเทปเพื่อให้ครูได้เข้าใจและพัฒนาวิธีสอนได้ง่ายขึ้น ($\bar{X} = 2.220$ และ 1.811) การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.090$ และ 1.817) การสนับสนุนให้ครูเขียนบทความหรือคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อลงในวารสารหรือเผยแพร่ให้ได้อ่านกันเองในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ($\bar{X} = 2.383$ และ 2.000) การจัดสรรงบประมาณเพื่อการนิเทศ ($\bar{X} = 2.224$ และ 2.329)

ส่วนข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นแตกต่างกัน มีดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนจัดให้มีการประชุมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับการทำงานต่าง ๆ ที่จะพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูของโรงเรียนให้เป็นครูชั้นวิชาชีพอยู่เสมอ ข้อนี้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 3.526$ และ 3.196)

2. การจัดให้ครูหรือคณะครูได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ ซึ่งทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้งานในอาชีพหรืองานด้านอื่น ๆ ที่มีประโยชน์อย่างกว้างขวางจากประสบการณ์ตรง ขณะนี้ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ($\bar{X} = 2.445$ และ 2.541)

3. การสนับสนุนให้ครูได้เขียนชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน อันเป็นการช่วยเพิ่มความสามารถในอาชีพระหว่างครูด้วยกันเอง ($\bar{X} = 2.764$ และ 2.146) กิจกรรมที่จัดในแต่ละปีมีเพียงพอในการพัฒนาครูได้อย่างแท้จริง ($\bar{X} = 2.784$ และ 2.421) และมีสิ่งพิมพ์เผยแพร่การนิเทศแก่ให้ครูได้ทราบอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 2.807$ และ 2.474) ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่ครูเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

ตาราง 6 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษาภายใน

โรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู จำนวนเป็นรายข้อ

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1	โรงเรียนได้ใช้เวลาช่วยเหลือ แนะนำให้ครูพิจารณาเรื่องที่น่า มาสอนให้ทันสมัยและมีประโยชน์ แก่ผู้เรียนโดยแท้จริง	2.861	0.726	2.838	0.826

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
2	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ แนะนำครูให้เข้าใจความ มุ่งหมายของหลักสูตรใหม่ อย่างแจ่มแจ้ง	3.234	0.706	2.990	0.745
3	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ แนะนำครูให้เข้าใจวิธีการสอน วิธีประเมินผลการสอนตาม หลักสูตรใหม่อย่างแจ่มแจ้ง	3.283	0.761	3.000	0.789
4	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ พิจารณาขอบข่ายหน้าที่และ ติดตามช่วยเหลือให้ครูทำการสอน อย่างได้ผลอยู่เสมอ	3.378	0.696	3.150	0.894
5	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนให้ครูได้ใช้อย่าง พร้อมมูล	3.705	0.965	3.309	0.959

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
6	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดหาสื่อการเรียนให้ครูได้ใช้ ประกอบการเรียนการสอน อย่างพร้อมมูล	3.419	0.820	2.988	0.963
7	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ แบ่งกลุ่มนักเรียนแต่ละชั้นเรียน ให้เข้าเรียนร่วมกันอย่าง เหมาะสมและเกิดผลดีแก่ นักเรียนทุกคน	3.423	0.747	3.363	0.935
8	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ ติดตามผลการแบ่งกลุ่มนักเรียน อย่างทั่วถึงตลอดปี	3.157	0.675	3.166	0.933
9	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัด ตารางเรียนและติดตามดูแลให้ นักเรียนได้เรียนกลุ่มประสบการณ์ ต่าง ๆ อย่างได้ผลสมความ มุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้	3.661	0.659	3.506	0.906

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (X = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
10	โรงเรียนได้ใช้เวลาแสวงหา และพิจารณาคัดเลือกครูให้ได้ ผู้ที่มีสมรรถภาพการสอนอย่าง แท้จริงมาสอนในโรงเรียน	2.480	1.212	2.525	1.015
11	โรงเรียนได้ใช้เวลาพิจารณา มอบหมายงานสอนและงานอื่น ๆ ให้แก่ครูแต่ละคนอย่างถูกต้อง เหมาะสม	3.862	0.847	3.275	0.816
12	โรงเรียนได้ใช้เวลาพิจารณา ถึงความจำเป็นในการจัดหา หนังสือและวัสดุอุปกรณ์มาใช้ เพื่อประโยชน์แก่การเรียน การสอนอย่างจริงจัง	3.615	0.860	3.119	0.889
13	โรงเรียนได้ใช้เวลาพิจารณา จัดกิจกรรมการนิเทศในรูปแบบ ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้คณะครู งอกงามในวิชาชีพและเพิ่ม ประสิทธิภาพการสอนให้มาก ยิ่งขึ้นอยู่เสมอ	3.079	0.725	2.814	0.911

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
14	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดการประชุมพิเศษแก่ครูใหม่ เพื่อ ให้เกิดความรู้สึกละสลักและมี ความมั่นใจในการทำงาน	3.567	0.743	3.007	0.962
15	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัด การประชุมพิเศษแก่ครูใหม่เพื่อให้ คุ้นเคยกับบุคคลและสถานที่	3.789	0.920	3.087	1.103
16	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ วางนโยบายและประสานกับ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการด้านต่าง ๆ เช่น ฝ่ายทองสมุด ฝ่ายแนะแนว เป็นต้น เพื่อให้งานบริการมี ประโยชน์แก่ฝ่ายการสอนให้ได้ มากที่สุด	3.296	0.903	2.909	0.814

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
17	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัด กิจกรรมเผยแพร่ผลงานของ นักเรียนและส่งข่าวสารเกี่ยวกับ หลักสูตรใหม่ให้ผู้ปกครองทราบ	3.157	0.797	2.817	0.904
18	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ พิจารณาเกี่ยวกับการรายงานผล การเรียนของเด็กให้ผู้ปกครอง ทราบอย่างเหมาะสม ทำให้เกิด ผลดีแก่เด็ก	3.439	0.686	3.603	1.077
19	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน เกี่ยวกับการเรียนการสอนและ การพัฒนาครู	3.540	0.696	3.280	0.848
20	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ วางแผนและติดตามการประเมิน ผลการเรียนการสอนและการ พัฒนาครู	3.537	0.664	3.157	0.748
	เฉลี่ยรวม	3.374	0.495	3.095	0.733

จากตาราง 6 เมื่อพิจารณาโดยรวมทุกข้อแล้ว พบว่าฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาได้ใช้เวลาในการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทั้งสองฝ่าย

หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การใช้เวลาพิจารณามอบหมายงานสอนและงานอื่น ๆ ให้แก่ครูแต่ละคนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.862$) การใช้เวลาในการจัดการประชุมในเทศแก่ครูใหม่เพื่อให้คุ้นเคยกับบุคคลและสถานที่ ($\bar{X} = 3.789$) การใช้เวลาในการจัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนให้ครูได้ใช้อย่างพร้อมมูล ($\bar{X} = 3.705$) การใช้เวลาจัดตารางเรียนและติดตามดูแลให้นักเรียนได้เรียนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างได้ผลสมความมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.661$) การใช้เวลาพิจารณาถึงความจำเป็นในการจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์มาใช้เพื่อประโยชน์แก่การเรียนการสอนอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.615$) การใช้เวลาในการประชุมในเทศแก่ครูใหม่เพื่อให้เกิดความรู้ลึกซึ้งปลอดภัยและมีความมั่นใจในการทำงาน ($\bar{X} = 3.567$) การใช้เวลาแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาครู ($\bar{X} = 3.540$) และการใช้เวลาในการวางแผนและติดตามประเมินผลการเรียนการสอนและการพัฒนาครู ($\bar{X} = 3.537$) มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้อที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ได้แก่ การใช้เวลาแสวงหาและพิจารณาคัดเลือกครูให้โดยผู้ที่มีสมรรถภาพการสอนอย่างแท้จริงมาสอนในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.480$) ข้ออื่น ๆ นอกนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ฝ่ายครูมีความเห็นว่าในเรื่องที่โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัดตารางเรียนและติดตามดูแลให้นักเรียนได้เรียนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างได้ผลสมความมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.506$) และในเรื่องที่โรงเรียนได้ใช้เวลาในการพิจารณาเกี่ยวกับการรายงานผลการเรียนของเด็กให้ครูปกครองทราบอย่างเหมาะสม

ทำให้เกิดผลดีแก่เด็ก ($\bar{X} = 3.603$) นั้น มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนข้ออื่น ๆ ที่เหลือปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เป็นที่น่าสังเกตว่าทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัดการวางเรียนและติดตามดูแลให้นักเรียนได้เรียนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างได้ผลสมความมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้ มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ($\bar{X} = 3.661$ และ 3.506)

ส่วนข้อที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความเห็นแตกต่างกัน มีดังนี้ งานที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนใช้เวลาในเกณฑ์มาก แต่ครูเห็นว่าโรงเรียนใช้เวลาในเกณฑ์ปานกลางได้แก่ การใช้เวลาจัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนให้ครูได้ใช้อย่างพร้อมมูล ($\bar{X} = 3.705$ และ 3.309) การใช้เวลาพิจารณามอบหมายงานสอนและงานอื่น ๆ ให้แก่ครูแต่ละคนอย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X} = 3.862$ และ 3.275) การใช้เวลาพิจารณาถึงความจำเป็นในการจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์มาใช้เพื่อประโยชน์แก่การเรียนการสอนอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.615$ และ 3.119) การใช้เวลาในการจัดการประชุมพิเศษแก่ครูใหม่เพื่อให้เกิดความรู้ลึกซึ้งพอควรและมีความมั่นใจในการทำงาน ($\bar{X} = 3.567$ และ 3.007) การใช้เวลาในการประชุมพิเศษแก่ครูใหม่ เพื่อให้คุ้นเคยกับบุคคลและสถานที่ ($\bar{X} = 3.789$ และ 3.087) การใช้เวลาในการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาครู ($\bar{X} = 3.540$ และ 3.280) การใช้เวลาในการวางแผนและติดตามประเมินผลการเรียนการสอนและการพัฒนาครู ($\bar{X} = 3.537$ และ 3.157)

ส่วนเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า โรงเรียนใช้เวลาในเกณฑ์ปานกลาง แต่ครูเห็นว่าโรงเรียนใช้เวลาในเกณฑ์มาก ได้แก่ การพิจารณาเกี่ยวกับการรายงานผลการเรียนของเด็กให้ผู้บริหารทราบอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดผลดีแก่เด็ก ($\bar{X} = 3.439$ และ 3.603) และยังมีข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนใช้เวลาในเกณฑ์น้อย

แต่ครูเห็นว่าใช้เวลาในเกณฑ์ปานกลางอยู่ 2 ข้อ ได้แก่ การใช้เวลาแสวงหาและ
พิจารณาคัดเลือกครูให้โดยผู้ที่มีสมรรถภาพการสอนอย่างแท้จริงมาสอนในโรงเรียน
($\bar{X}$ = 2.480 และ 2.525)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบ

2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับความ
คิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา

ตาราง 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูที่มีต่อ
สภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา

เรื่อง	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
การดำเนินการตามกระบวนการ นิเทศการศึกษา	3.227	0.361	2.912	0.497	5.545*
การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา	2.927	0.343	2.688	0.429	4.417*
การใช้เวลาในการนิเทศ การศึกษา	3.374	0.245	3.095	0.537	5.244*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่าฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความคิดเห็นไปในเรื่องสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา โดยที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการปฏิบัติมากกว่าครูในทุกเรื่อง

2.1.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	มีการตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	2.869	0.797	2.691	1.327	2.022*

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการ การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
2	ความมุ่งหมายในการนิเทศ ซึ่งขึ้นจากสภาพปัญหาและความ ต้องการของครู	3.383	0.707	2.878	1.016	6.312*
3	แผนงานและกิจกรรมการ นิเทศที่จัดในโรงเรียนนั้น สามารถสนองความต้องการ ของครูได้	3.325	0.630	2.762	0.837	7.608*
4	มีการกำหนดตารางทำการ นิเทศตลอดปีอย่างเหมาะสม และต่อเนื่อง	3.000	0.547	2.543	0.954	6.175*
5	มีการศึกษาค้นคว้าตำราและ ผลการวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำ ความรู้มาปรับปรุงการ นิเทศให้มีความมาตรฐานและบรรลุ ผลสำเร็จอย่างแท้จริง	2.771	0.964	2.679	0.769	1.121

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการ การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (n = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
6	มีการแสวงหาแหล่งวิทยากร อื่น ๆ มาช่วยให้การนิเทศ มีประสิทธิภาพมากขึ้น	2.779	0.746	2.858	0.848	-1.012
7	มีการสร้างความสัมพันธ์และ ประชาสัมพันธ์งานนิเทศให้ บุคลากรในโรงเรียนได้ทราบ อย่างทั่วถึง	3.620	0.448	3.192	0.855	6.202*
8	มีการจัดระเบียบงานและวาง สายงานไว้อย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานคล่องตัว	3.587	0.664	3.086	0.874	6.592*
9	การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ นั้น ทั้งฝ่ายครูและผู้นิเทศมีส่วน ร่วมกันอยู่เสมอ	3.433	1.062	3.083	0.727	4.166*
10	บุคคลที่ได้รับเลือกให้รวมคณะ ทำงานนิเทศมีลักษณะเหมาะสม กับงาน	3.478	0.565	3.317	0.638	2.402*

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการ การนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
11	หัวหน้างานนิเทศในโรงเรียน มีความสามารถในการจูงใจ ให้ครูอื่นที่จะปรับปรุงการสอน และปรับปรุงตนเอง	3.333	0.640	3.068	0.674	3.732*
12	หัวหน้างานนิเทศในโรงเรียน เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม	3.421	0.712	3.080	0.674	4.673*
13	มีการเสนอแนะแนะนำหรือ สาธิตเกี่ยวกับความรู้ใหม่ ๆ ในวงการศึกษาเพื่อให้ครู เป็นคนที่สามารถจะค้น หาความรู้ได้ด้วยตนเอง	3.428	0.538	2.840	0.870	8.166*
14	มีการอำนวยความสะดวกใน การปฏิบัติงานด้านปรับปรุง พัฒนาวิธีสอนและปรับปรุง ตนเองของครู	3.406	0.599	3.076	0.719	4.714*
15	มีการติดตามผลการนิเทศตาม แผนงานที่วางไว้	3.218	0.543	3.033	0.749	2.681*

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
16	มีการเร่งรัดหรือการเสนอแนะ ให้แก่ผู้บริหารปฏิบัติงานนิเทศที่ ไม่ได้ผล	3.177	0.476	2.859	0.765	4.746*
17	มีการประเมินผลงานการนิเทศ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการว่าบรรลุ เป้าหมายมากน้อยเพียงใด	2.881	0.450	2.848	0.741	0.500
18	มีการสรุปข้อบกพร่องเพื่อให้ เป็นแนวทางปรับปรุงงานให้ ดีขึ้นในโอกาสต่อไป	3.295	0.511	3.023	0.727	4.000*
19	มีการวิจัยผลงานนิเทศ การศึกษาในประเด็นสำคัญ ๆ ที่น่าสนใจ	2.981	0.826	2.595	0.833	5.950*
20	มีการรายงานผลการนิเทศ ให้คณะครูในโรงเรียนได้ทราบ ทุกฝ่ายมีการศึกษา	3.169	0.900	2.825	0.929	4.095*
เฉลี่ยรวม		3.227	0.361	2.912	0.497	5.545*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่าฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความเห็นในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้ไม่แตกต่างกัน คือ การศึกษาค้นคว้าตำราและผลการวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำความรู้มาปรับปรุง วิธีการนิเทศ การแสวงหาแหล่งวิทยากรอื่น ๆ มาช่วยในการนิเทศและการประเมินผลงานการนิเทศการศึกษาเมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้ว

ส่วนข้ออื่น ๆ นั้นฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการปฏิบัติมากกว่าทุกข้อ

2.1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูที่มีต่อสภาพ
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศ
การศึกษา

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	โรงเรียนจัดให้มีการประชุม ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยเพื่อ ระดมความคิดเกี่ยวกับการ ดำเนินงานต่าง ๆ ที่จะพัฒนา การสอนและพัฒนาครูของ โรงเรียนให้เป็นครูชั้นวิชาชีพ อยู่เสมอ	3.526	0.788	3.196	0.879	4.177*
2	โรงเรียนจัดให้มีการตั้งครู เป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยมุ่งหมายให้ เป็นการเพิ่มสมรรถภาพใน การทำงานอาชีพครูได้มากขึ้น	3.816	0.558	3.738	0.628	1.147
3	โรงเรียนจัดให้มีการสาธิต การสอนโดยครูสอนดีแก่คนหรือ โดยวิธีโอเพนเพื่อให้ครูได้ เข้าใจและพัฒนาวิธีสอนได้ ง่ายขึ้น	2.220	0.793	1.811	0.795	5.243*

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
4	ครูมีโอกาสฝึกหรือทดลองวิธีสอนใหม่ ๆ แปลก ๆ ด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจทักษะและเกิดทักษะในการสอนที่มีประสิทธิภาพ	2.872	0.889	2.724	0.797	1.827
5	ครูหรือคณะครูได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ซึ่งทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้งานในอาชีพหรืองานด้านอื่น ๆ ที่มีประโยชน์อย่างกว้างขวางจากประสบการณ์ตรง	2.445	0.784	2.541	1.042	-1.156
6	ครูที่มีปริญญาที่จะคอยช่วยแนะแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านการเรียนการสอนอย่างใดคนหนึ่ง	2.966	0.859	2.540	0.744	5.392*

ตาราง ๑ (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
7	โรงเรียนจัดให้มีการเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเพื่อ ความก้าวหน้าในอาชีพของ ครูอยู่เสมอ	2.090	0.675	1.817	0.929	3.289 *
8	ครูหรือกลุ่มครูได้รับการ สนับสนุนได้เยี่ยมชั้นเรียน เพื่อสังเกตการสอนของ กันและกันอันเป็นการช่วยเพิ่ม ความสามารถในอาชีพ ระหว่างครูด้วยกันเอง	2.764	0.982	2.146	0.817	7.357 *
9	โรงเรียนได้จัดทำรา วสารหรือสิ่งพิมพ์ชนิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาครูและความรู้ อื่น ๆ ที่มีประโยชน์ให้ครู ได้อ่าน	3.290	0.765	3.072	0.994	2.691 *

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
10	โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมทางสังคมเพื่อครูได้มีโอกาสพักผ่อนและพบปะสังสรรค์	3.101	0.540	2.662	0.859	6.097*
11	โรงเรียนได้สนับสนุนให้ครูเขียนบทความหรือภูมิความรู้ทางวิชาต่าง ๆ เพื่อลงในวารสารหรือเผยแพร่ให้ได้อ่านกันเองในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน	2.383	0.714	2.000	0.806	5.039*
12	โรงเรียนมีแบบฟอร์มที่ดีสำหรับใช้ในการประเมินการสอนและมีเทคนิคในการใช้แบบฟอร์มนั้นอย่างได้ผลเป็นที่พอใจของครู	2.750	0.736	2.686	0.804	0.842
13	โรงเรียนเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม	4.090	0.483	3.660	0.839	6.231*

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
14	โรงเรียนส่งครูไปร่วมการ อบรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานอื่น จัดขึ้น	3.464	0.942	3.208	1.142	2.876*
15	โรงเรียนจัดให้มีการอบรม เพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับ การเรียนการสอนตาม หลักสูตรใหม่	3.050	0.772	3.000	1.075	0.602
16	โรงเรียนได้จัดสรร งบประมาณเพื่อการ นิเทศการศึกษา	2.224	0.982	2.329	1.170	1.166
17	กิจกรรมที่จัดแต่ละปีมี เพียงพอในการพัฒนาครู ได้อย่างแท้จริง	2.784	0.702	2.421	0.588	5.112*
18	กิจกรรมที่จัดสัมพันธ์กับ ความเปลี่ยนแปลงที่กำลัง เกิดขึ้นในปัจจุบัน	3.050	0.657	2.844	0.549	3.029*

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
19	กิจกรรมที่จัดมีประโยชน์ ช่วยครูให้ก้าวหน้าในการสอน และในวิชาชีพได้จริง	2.849	0.553	2.893	0.710	0.637
20	มีสิ่งพิมพ์เผยแพร่การนิเทศ แจกให้ครูได้ทราบอย่างทั่วถึง	2.807	1.085	2.474	0.790	3.872*
	เฉลี่ยรวม	2.927	0.343	2.688	0.429	4.417*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความคิดเห็นในหัวข้อต่อไปนี้ไม่แตกต่างกัน คือ การตั้งครูเป็นคณะทำงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมุ่งหมายให้เป็นการเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานอาชีพครูได้มากขึ้น การเปิดโอกาสให้ครูฝึกหรือทดลองวิธีสอนใหม่ ๆ แปลก ๆ ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ ทักษะและเกิดทักษะในการสอนที่มีประสิทธิภาพ การจัดให้ครูหรือคณะครู

ได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ การมีแบบฟอร์มที่ใช้สำหรับการประเมิน การสอนและมีเทคนิคในการใช้แบบฟอร์มนั้น การจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้ เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ การจัดสรรงบประมาณเพื่อการนิเทศ การศึกษา และกิจกรรมที่จัดมีประโยชน์ช่วยครูให้ก้าวหน้าในการสอนและในวิชาชีพ ได้จริง

ส่วนข้ออื่น ๆ อีก 13 ข้อ นั้น ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนกับฝ่ายครูมีความเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็น ว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากกว่าทุกข้อ

2.1.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูที่มีต่อ สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเรื่องการใช้เวลาใน การนิเทศการศึกษา

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
1	โรงเรียนได้ใช้เวลา ช่วยเหลือแนะนำให้ครู พิจารณาเรื่องที่นำมาสอนให้ ทันสมัยและมีประโยชน์แก่ ผู้เรียนอย่างแท้จริง	2.861	0.527	2.838	0.682	0.343

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{x}$	s^2	$\bar{X}$	s^2	
2	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ แนะนำครูให้เข้าใจความ มุ่งหมายของหลักสูตรใหม่ อย่างแจ่มแจ้ง	3.234	0.498	2.990	0.555	3.873 *
3	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ แนะนำครูให้เข้าใจวิธีการ สอน วิธีประเมินผลการสอน ตามหลักสูตรใหม่อย่าง แจ่มแจ้ง	3.283	0.579	3.000	0.622	4.223 *
4	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ พิจารณาขอบข่ายหน้าที่และ ติดตามช่วยเหลือให้ครูทำการ สอนอย่างใดผลอยู่เสมอ	3.378	0.484	3.150	0.799	3.352 *
5	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือ ครู แผนการสอนให้ครูได้ใช้ อย่างพร้อมมูล	3.705	0.931	3.309	0.919	4.714 *

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
6	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดหาสื่อการเรียนให้ครูได้ใช้ ประกอบการเรียนการสอน อย่างพหุรวมมด	3.419	0.672	2.988	0.927	5.597*
7	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ แบ่งกลุ่มนักเรียนแต่ละชั้น เรียนให้เข้าเรียนร่วมกัน อย่างเหมาะสมและเกิดผลดี แก่นักเรียนทุกคน	3.423	0.558	3.363	0.874	0.821
8	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ ติดตามผลการแบ่งกลุ่ม นักเรียนอย่างทั่วถึงตลอดปี	3.157	0.455	3.166	0.870	-0.130
9	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดตารางเรียนและติดตาม ดูแลให้นักเรียนได้เรียนกลุ่ม ประสบการณ์ต่าง ๆ อย่าง ได้ผลสมความมุ่งหมายของ หลักสูตรที่วางไว้	3.661	0.434	3.506	0.820	2.313*

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
10	โรงเรียนได้ใช้เวลาแสวงหา และพิจารณาคัดเลือกครูให้ได้ ผู้ที่มีสมรรถภาพการสอนอย่าง แท้จริงมาสอนในโรงเรียน	2.480	1.468	2.525	1.030	-0.454
11	โรงเรียนได้ใช้เวลาพิจารณา มอบหมายงานสอนและงาน อื่น ๆ ให้แก่ครูแต่ละคนอย่าง ถูกต้องเหมาะสม	3.862	0.717	3.275	0.665	8.041*
12	โรงเรียนได้ใช้เวลาพิจารณา ถึงความจำเป็นในการจัดหา หนังสือและวัสดุอุปกรณ์มาใช้ เพื่อประโยชน์แก่การเรียน การสอนอย่างจริงจัง	3.615	0.739	3.119	0.790	6.526*

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
13	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ พิจารณาจัดกิจกรรมการ นิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อ ส่งเสริมให้คณะครูรองอำนวยการ ในวิชาชีพและเพิ่มประสิทธิภาพ การสอนให้มากยิ่งขึ้นอยู่เสมอ	3.079	0.525	2.814	0.829	3.732*
14	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดการประชุมนิเทศแก่ครูใหม่ เพื่อให้เกิดความรู้สึกลอดคกัย และมีความมั่นใจในการ ทำงาน	3.567	0.552	3.007	0.925	7.671*
15	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดการประชุมนิเทศแก่ครูใหม่ เพื่อให้คุ้นเคยกับบุคคลและ สถานที่	3.789	0.846	3.087	1.216	8.068*

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
16	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ วางแผนนโยบายและประสานกับ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการด้าน ต่าง ๆ เช่น ฝ่ายห้องสมุด ฝ่ายแนะแนะ เป็นต้น เพื่อ ให้งานบริการมีประโยชน์แก่ ฝ่ายการสอนให้มากที่สุด	3.296	0.815	2.909	0.662	5.092*
17	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงาน ของนักเรียนและส่งข่าวสาร เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ให้ ผู้ปกครองทราบ	3.157	0.635	2.817	0.817	4.594*
18	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ พิจารณาเกี่ยวกับการรายงาน ผลการเรียนของเด็กให้ ผู้ปกครองทราบอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดผลดีแก่เด็ก	3.439	0.470	3.603	1.159	-2.157*

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน (N = 221)		ครู (N = 311)		t
		X	S ²	X	S ²	
19	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน ในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน การสอนและการพัฒนาครู	3.540	0.484	3.280	0.719	3.880*
20	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการ วางแผนและติดตามการ ประเมินผลการเรียนการสอน และการพัฒนาครู	3.537	0.440	3.157	0.559	6.229*
	เฉลี่ยรวม	3.374	0.245	3.095	0.537	5.244*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพ
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศ
การศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความ
คิดเห็นในเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้ไม่แตกต่างกัน คือ

การใช้เวลาวางช่วยเหลือแนะนำให้ครูพิจารณาเรื่องที่นำมาสอนให้ทันสมัยและมีประโยชน์
แก่ผู้เรียนโดยแท้จริง การใช้เวลาในการแบ่งกลุ่มนักเรียนแต่ละชั้นเรียนให้เข้าเรียน
ร่วมกันอย่างเหมาะสมและเกิดผลดีแก่นักเรียนทุกคน การใช้เวลาในการติดตามผล
การแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างทั่วถึงตลอดปี และการใช้เวลาแสวงหาและพิจารณาคัดเลือกครู
ให้ครูที่มีสมรรถภาพการสอนอย่างแท้จริงมาสอนในโรงเรียน

ส่วนข้ออื่น ๆ อีก 16 ข้อ นั้น ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนกับฝ่ายครูมีความคิดเห็น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า
การใช้เวลามากกว่าทุกข้อ ยกเว้นข้อเดียวคือ ข้อที่ว่าโรงเรียนได้ใช้เวลาในการ
พิจารณาเกี่ยวกับการรายงานผลการเรียนของเด็กให้ผู้บริหารทราบอย่างเหมาะสม
ทำให้เกิดผลดีแก่เด็กนั้น ฝ่ายครูเห็นว่าโรงเรียนได้ใช้เวลาในเรื่องนี้มากกว่า

2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาที่มีผู้บริหาร มีวุฒิต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู

ตาราง 11 เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษาที่มี
ผู้บริหาร มีวุฒิต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู

เรื่อง	โรงเรียนที่มี ผู้บริหารมีวุฒิสสูง (N = 297)		โรงเรียนที่มี ผู้บริหารมีวุฒิต่ำ (N = 235)		t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2	
การดำเนินการตาม กระบวนการนิเทศ การศึกษา	3.059	0.541	3.048	0.855	0.149
การจัดกิจกรรมการนิเทศ การศึกษา	2.802	0.648	2.759	0.795	0.577
การใช้เวลาในการนิเทศ การศึกษา	3.299	0.450	3.286	0.746	0.191

จากตาราง 11 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่าสภาพ
การนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีผู้บริหารมีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า
กับสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผู้บริหารมีวุฒิต่ำกว่า
ปริญญาตรี ในเรื่องดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรม
การนิเทศการศึกษา การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัย
สำคัญทางสถิติ

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
ประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกันตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู

ตาราง 12 เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู

เรื่อง	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
การดำเนินการตาม กระบวนการนิเทศ การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	1367.438	683.719	3.624*
	ภายในกลุ่ม	529	99776.62	188.613	
การจัดกิจกรรมการ นิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	2628.506	1314.253	8.279*
	ภายในกลุ่ม	529	83970.176	158.733	
การใช้เวลาในการ นิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	967.789	483.894	3.345*
	ภายในกลุ่ม	529	76521.322	144.652	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นว่า สภาพ
การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการ
นิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และใช้เวลาในการนิเทศ
การศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffé's Method ปรากฏผล
การเปรียบเทียบดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษายในโรงเรียนประถมศึกษาที่มี
ขนาดต่างกัน ตามความึกเห็นของผู้บริหารโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 170.280$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 175.960$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 183.680$)
ขนาดกลาง	-	5.680	13.400*
ขนาดเล็ก		-	7.720*
ขนาดใหญ่			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีการนิเทศการศึกษายใน
โรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางมีการนิเทศการศึกษายในโรงเรียน
แตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็กอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่มี
ขนาดต่างกันในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษาตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียนและครู

ขนาดโรงเรียน	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 57.000$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 58.500$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 60.520$)
ขนาดกลาง	-	1.500	3.520*
ขนาดเล็ก		-	2.020
ขนาดใหญ่			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่าโรงเรียนขนาดกลางมีการดำเนินการตามกระบวนการ
นิเทศการศึกษภายในโรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา
ภายในโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

ส่วนโรงเรียนขนาดกลางมีการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา
ไม่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดเล็กก็มีการดำเนินการตาม
กระบวนการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่

ตาราง 15 เปรียบเทียบสภาพการณ์เทศการศึกษภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดต่างกันในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู

ขนาดโรงเรียน	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 52.060$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 54.000$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 58.460$)
ขนาดกลาง	-	1.940	6.400*
ขนาดเล็ก		-	4.460*
ขนาดใหญ่			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่าโรงเรียนขนาดกลางมีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กมีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก

ส่วนโรงเรียนขนาดกลางมีการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็กอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีขนาดต่างกันในเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียนและครู

ขนาดโรงเรียน	ขนาดกลาง ($\bar{X} = 61.240$)	ขนาดเล็ก ($\bar{X} = 63.460$)	ขนาดใหญ่ ($\bar{X} = 64.760$)
ขนาดกลาง	-	2.220	3.520 *
ขนาดเล็ก	-	-	1.300
ขนาดใหญ่	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่าโรงเรียนขนาดกลางมีการใช้เวลาในการนิเทศ
การศึกษาแตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย
ที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง
ส่วนโรงเรียนขนาดกลางมีการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างจาก
โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดเล็กก็มีการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษาไม่
แตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ากับโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
4. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 221 คน และครู 311 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 532 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนและครู เป็นแบบสอบถามแบบให้คำตอบเลือกตอบ (Check list) เพื่อทราบสภาพเกี่ยวกับตำแหน่ง วุฒิต่างครูและขนาดโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วยคำถาม เรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา 20 ข้อ เรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา 20 ข้อ และเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา 20 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งสิ้น 60 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อทราบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายหนึ่งและครูอีกฝ่ายหนึ่ง โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายหนึ่งกับความคิดเห็นของครูอีกฝ่ายหนึ่ง โดยใช้ t -test

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนระหว่างโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ากับโรงเรียนที่มีผู้บริหารมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนนั้น ๆ โดยใช้ t -test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนนั้น ๆ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมี 1 องค์ประกอบ (F -test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สภาพการณ์เทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏผลดังนี้

1. สภาพการณ์เทศการศึกษากายในโรงเรียนกล่าวโดยสรุปแล้วทั้งฝ่าย
ผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษมีการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน
อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
2. สภาพการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษานั้น เมื่อพิจารณา
โดยรวมทุกข้อแล้วมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเช่นเดียวกัน โดยเกือบทุกข้อ
ทั้งฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายครูเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีเพียง 2 ข้อ
เท่านั้นที่ฝ่ายผู้บริหารเห็นว่าการปฏิบัติในเกณฑ์มาก ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์
และประชาสัมพันธ์งานนิเทศให้บุคลากรในโรงเรียนได้ทราบอย่างทั่วถึง และการจัด
ระเบียบตลอดทั้งวางสายงานไว้อย่างเหมาะสมทำให้การดำเนินงานคล่องตัว
3. สภาพการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียน เมื่อพิจารณา
โดยรวมทุกข้อแล้วมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยทุกฝ่ายมีความเห็นสอดคล้อง
กันว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการนิเทศทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีเพียง 2 กิจกรรม
เท่านั้นที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่
การตั้งครูเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมุ่งหมายให้เป็นการเพิ่ม
สมรรถภาพในการทำงานอาชีพครูได้มากขึ้น และการเปิดโอกาสตลอดจนสนับสนุนให้
ครูไปศึกษาเพิ่มเติมกับอีก 3 กิจกรรมที่ทั้งสองฝ่ายเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย
ได้แก่ การสาธิตการสอนโดยครูสอนดีคนหนึ่งหรือโดยวิธีดีโอเทป การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ
มาบรรยายเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพของครูอยู่เสมอ และการสนับสนุนให้ครูเขียน
บทความหรือคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ ลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ให้ได้อ่านกันเองใน

โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน ส่วนในเรื่องการสนับสนุนให้ครูหรือกลุ่มครูได้เยี่ยมชั้นเรียน เพื่อสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน อันเป็นการช่วยเพิ่มความสามารถในอาชีพระหว่างครูด้วยกันเองนั้นก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ฝ่ายครูเห็นว่า โรงเรียนยังปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

4. เมื่อกล่าวถึงผลสรุปเกี่ยวกับการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนแล้วปรากฏว่า โรงเรียนได้ใช้เวลาไปในเกณฑ์ปานกลางโดยทั้งครูและผู้บริหาร มีความเห็นว่าได้มีการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่ไปในเกณฑ์ปานกลาง ยกเว้นงาน 8 อย่างที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าได้ใช้เวลาไปในเกณฑ์มาก ได้แก่ การจัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือ แผนการสอนให้ครูได้ใช้อย่างพร้อมมูล การจัดตารางเรียนและติดตามดูแลนักเรียนให้ไ้เรียนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างได้ผล สมความมุ่งหมายของหลักสูตร การพิจารณามอบหมายงานสอนและงานอื่น ๆ ให้แก่ครูแต่ละคนอย่างถูกต้องเหมาะสม การพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะจัดหาหนังสือ วัสดุ อุปกรณ์มาใช้เพื่อประโยชน์แก่การเรียนการสอนอย่างจริงจัง การจัดปฐมนิเทศแก่ครูใหม่เพื่อให้เกิดความรู้สึกลอยคล้อย มั่นใจในการทำงานตลอดจนคุ้นเคยกับบุคคลและสถานที่ การแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาครู และการวางแผนติดตาม ประเมินผลการเรียนการสอนตลอดจนพัฒนาครู ส่วนกลุ่มครูเห็นว่าม้งานนี้เทศเพียง 2 อย่างเท่านั้นที่โรงเรียนได้ใช้เวลาในเกณฑ์มาก ได้แก่ การจัดตารางเรียนและติดตามดูแลนักเรียนให้ไ้เรียนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างได้ผลสมความมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้ กับการใช้เวลาในการพิจารณาเกี่ยวกับการรายงานผลการเรียนของเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดผลดีแก่เด็ก นอกจากนี้ยังมีงานที่ผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนได้ใช้เวลาในเกณฑ์น้อย ได้แก่ การแสวงหาและพิจารณาคัดเลือกครูให้ไ้ผู้ที่มีสมรรถภาพการสอนอย่างแท้จริงมาสอนในโรงเรียน

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและของครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็น

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา โดยที่ผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมากกว่าที่ฝ่ายครูมองเห็น และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยแล้ว ปรากฏว่าความเห็นของทั้งสองฝ่ายในเกือบทั้งหมดทุกข้อในทั้ง 3 เรื่อง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเกือบทั้งหมดทุกข้อ ฝ่ายผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติมากกว่า

6. เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในของโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิสูงตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปกับสภาพการนิเทศการศึกษาภายในของโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ปรากฏว่าทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนทั้ง 2 ประเภท ดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

7. เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน กล่าวโดยสรุปแล้วทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็กไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่องแล้วพบว่าในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง ในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนในเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้มองเห็นสภาพการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษมีการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนไม่ได้รับการเอาใจใส่จากผู้บริหารโรงเรียนเท่าใดนัก ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของหลาย ๆ คน เช่น สมักร หนูไฟโรจน์ (สมักร หนูไฟโรจน์ 2518 : 235) และ ประมวล รัตนวงศ์ (ประมวล รัตนวงศ์ 2519 : 59) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งเน้นการบริหารงานไปในด้านธุรการ-การเงิน งานอาคารสถานที่มากกว่างานวิชาการ ถ้าเป็นงานวิชาการแล้วผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากมักจะรอให้ศึกษานิเทศก์ซึ่งมีหน้าที่นิเทศโดยตรงมาดำเนินการปรับปรุงการสอนให้ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503 เป็นแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 และเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 เป็นหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นฝ่ายหนึ่งที่ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ ได้ให้การอบรมและกระตุ้นให้ไตร่ตรองเกี่ยวกับหลักการ เหตุผล จุดมุ่งหมายตลอดจนโครงสร้างของหลักสูตรใหม่ เพื่อจะได้นำไปนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนได้ ในขณะที่เกี่ยวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติก็ได้อพยพมาเร่งรัดพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการมากขึ้น เพื่อจะได้ปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล โดยจัดให้มีการอบรม สัมมนาเป็นประจำ อีกทั้งยังได้พิมพ์เอกสารคู่มือการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงได้อีกถือเป็นแนวปฏิบัติโดยพยายามเร่งรัดงานในทางวิชาการมากขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันนี้

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทั้งทางการสื่อสาร โทรคมนาคมและทางการศึกษามีมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถหาความรู้เพิ่มเติมได้ง่ายจากวิธีการหลาย ๆ อย่าง เช่น การดูหรือฟังวิทยุ โทรทัศน์ ในรายการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง การซื้อตำรา เอกสารความรู้ซึ่งมีมากมาย ตลอดจนการบันทึกเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับการบรรยาย และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ มาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยสภาพการณ์และวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเริ่มเห็นความสำคัญและให้ความสนใจในการปรับปรุงพัฒนางานด้านการเรียนการสอนมากขึ้น อันเป็นผลทำให้สภาพการณ์และการศึกษาภายในโรงเรียนค่อย ๆ กระทั่งดีขึ้น

สำหรับในปัจจุบันนี้ โรงเรียนได้มีการจัดการนิเทศการเรียนการสอนมากขึ้น เช่น มีการอบรม สาธิตการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ มีการศึกษาคูงานตามโรงเรียนที่ดีเด่น การส่งครูไปศึกษาต่อ ประกอบกับการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีนโยบายให้มีการรวมกลุ่มโรงเรียน เพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาและปรับปรุงพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น การประชุมอบรมผลิตสื่อการเรียนการสอนร่วมกัน การจัดทำเอกสารทางวิชาการเผยแพร่ร่วมกัน การไปศึกษาคูงานการเรียนการสอนร่วมกัน เป็นต้น ทำให้ผู้บริหารและครูอาจารย์ของแต่ละโรงเรียนที่เป็นสมาชิกได้ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ความสามารถ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น จึงทำให้สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคและสามารถพัฒนาโรงเรียนไปได้ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องการนิเทศการศึกษานั้น โรงเรียนก็ยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่อีกหลาย ๆ ประการ ประการแรกผู้บริหารโรงเรียนมีภาระหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหารงานประถมศึกษาแบบกลุ่มโรงเรียน กล่าวคือ ผู้บริหารแต่ละคนจะต้องเป็นกรรมการโดยตำแหน่งของกลุ่มโรงเรียนของตน ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องออกไปประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุกโรงเรียนที่เป็นสมาชิก ต้องร่วมกัน

วางแผนพัฒนากลุ่มโรงเรียน ทำให้มีเวลาในการนิเทศงานด้านการเรียนการสอนใน
โรงเรียนของตนเองน้อยไป ประการที่สองโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากถูกมองว่า
เป็นหน่วยงานย่อย จึงไม่มีการบรรจุครูฝ่ายสนับสนุนการสอนให้แก่การบริหารงาน
ด้านธุรการ การเงิน ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ด้วยตนเอง
ทั้งการวางฎีกา การเบิกจ่ายเงิน ทำให้ผู้บริหารมีเวลาที่จะนิเทศภายในโรงเรียน
น้อยลงไปอีก ประการที่สามเกี่ยวกับเทคนิคการนิเทศการศึกษานั้น ผู้บริหารโรงเรียน
ยังไม่ค่อยมีความชำนาญในการใช้เทคนิคการนิเทศมากนัก เพราะผู้บริหารเพิ่งจะ
มาเริ่มจับงานนิเทศอย่างจริงจังในช่วงระยะเวลา 2 - 3 ปี ที่สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติได้เร่งรัดคุณภาพของการประถมศึกษาไว้เท่านั้น ความมั่นใจใน
การใช้เทคนิค วิธีการนิเทศจึงยังมีไม่มากถึงแม้ว่าจะได้มีการศึกษาหาความรู้มาจาก
เอกสารต่าง ๆ ก็ตาม เมื่อลงมือปฏิบัติแล้วก็มักจะมีปัญหาหรือเหตุการณ์อื่น ๆ ตามมา
อีกมากสำหรับครูประถมศึกษาส่วนมากก็จะต้องสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งหมายความว่า
ต้องสอนตลอดวัน ในการสอนตามหลักสูตรใหม่นั้นแต่ละกลุ่มประสบการณ์จะต้องมีกิจกรรม
การเรียนการสอนประกอบทุกครั้ง มิใช่ให้นักเรียนทำเลข เขียนไทย และอ่านไทยเท่านั้น
การที่จะต้องสอนตลอดวันนี้เองจึงทำให้ไม่มีเวลาพัฒนาการเรียนการสอนของตนได้มากนัก
และในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถจะร่วมกิจกรรมการนิเทศได้เช่นเดียวกันด้วย ในเรื่อง
① ขวัญและกำลังใจของครูก็เช่นเดียวกันจะพบว่าครูส่วนใหญ่มีขวัญตกต่ำนับ เป็นปัญหาอุปสรรคอีก
อย่างหนึ่ง ที่เป็นดังนี้ก็เนื่องจากครูประถมศึกษาส่วนใหญ่จะสอนกระจายไปทั่วทุกหนทุกแห่ง
ในท้องถิ่นห่างไกลทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก ทำให้ผู้บริหารระดับเหนือไม่ค่อยได้
เดินทางไปเยี่ยมเยียน ขาดการนิเทศติดตาม การติดต่อประสานงานมีน้อย สถานที่พักนอน
หย่อนใจ เช่น โรงภาพยนตร์ โทรทัศน์ ภัตตาคาร แคลน จึงทำให้ครูส่วนใหญ่มีสุขภาพทางกาย
และทางใจไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนก็ยัง
ไม่เอื้ออำนวยต่อการนิเทศภายในอีกด้วย เพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัด
ศรีสะเกษ ประมาณ 60% เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จะจัดกิจกรรม

การนิเทศแต่ละอย่างไม่ค่อยสะดวก ขอความร่วมมือจากชุมชนก็ทำได้ไม่เต็มที่เพราะ
ประชาชนส่วนใหญ่อาจจนอยู่แล้ว นอกจากนี้กิจกรรมบางอย่างก็พอจะทำได้ไม่มีปัญหา
 อะไรมากนัก เช่น การแจกเอกสาร การแนะนำหนังสือให้อ่าน การวางแผนทำ
 โครงการนิเทศ ฯลฯ แต่กิจกรรมบางอย่างที่เกี่ยวกับการที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของครู
 ให้เป็นพฤติกรรมแบบใหม่ที่ดีมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น นับว่าเป็นเรื่อง
ยากมากทั้งนี้เพราะครูส่วนมากเคยชินต่อการเรียนการสอนแบบเก่าที่ดำเนินไปแบบ
ง่าย ๆ ไม่ได้มีการคำนึงถึงความมุ่งหมายในการสอนไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ที่นักเรียน
ควรจะได้รับ ผู้บริหารเองก็ไม่ได้เอาใจใส่ดูแลจึงเป็นการสอนแบบตามสบายที่กระทำกัน
มาช้านาน ฉะนั้นพอจะให้จัดการเรียนการสอนชนิดที่ต้องมีการเตรียมการสอนอย่าง
เต็มที่ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายอย่าง ครูก็มักจะเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ
ไม่พอใจ สภาพการณ์ที่เป็นอยู่เช่นนี้ นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการนิเทศอยู่มาก ผวนกับ
 ปัญหาอุปสรรคอื่น ๆ ดังกล่าวแล้วในตอนต้น จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถ
 ดำเนินงานนิเทศการศึกษาไปได้มากเท่าที่ควร ถึงแม้จะทุ่มเทความพยายาม และได้รับความ
 ความสนับสนุนในลักษณะต่าง ๆ จากหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไปเป็นอันมากในระยะนี้
 คงจะด้วยเหตุดังกล่าวนี้อย่างที่ ทำให้สภาพการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา
 จังหวัดศรีสะเกษถูกจำกัดว่ากระทำได้ในระดับเพียงปานกลางเท่านั้น

2. การที่ผลการวิจัยโดยสรุปปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน
 โรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง อาจเนื่องมาจากว่า แต่เดิมโรงเรียนไม่เคยจัดให้มี
 การนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจังมาก่อน เมื่อเริ่มลงมือจัดทำก็คงจะพบปัญหา
 อุปสรรคต่าง ๆ บ้างเป็นธรรมดา เช่น ปัญหาความรู้ขั้นตอนการดำเนินงาน การขาด
 ความชำนาญ ขาดคน ขาดเงิน ขาดวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ซึ่งก็คงจะต้องค่อย ๆ หาทาง
 แก้ไขปรับปรุงกันไป อีกประการหนึ่งการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามกระบวนการ
 นิเทศนั้น บางขั้นตอนอาจจะพอทำได้สำเร็จลุล่วงโดยไม่ยากนัก เช่น ขั้นตอนวางแผนงาน
 นิเทศ การวางแผนงานนิเทศ เป็นต้น โดยศึกษาจากตำราหรือคู่มือตัวอย่างจากการ

ดำเนินงานของโรงเรียนอื่นก็ได้ แต่บางขั้นตอนอาจจะไม่ง่ายเท่าที่คิด เช่น การที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูแต่ละคนให้ดีขึ้นเป็นนโยบายต่อผู้เรียนมากขึ้น ขั้นตอนการแสวงหาแหล่งวิชาการ แหล่งการเงินเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม การนิเทศ ขั้นตอนการจูงใจให้ครูยินดีที่จะปรับปรุงการสอนและปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้าขึ้น ขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้เต็มไปด้วยความยากลำบากที่ผู้นิเทศจะต้องศึกษาหาวิธีการดำเนินงานที่ดีเพื่อนำมาใช้ในการนิเทศให้ได้ผล ซึ่งคงไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ นัก โดยเฉพาะขั้นตอนการพัฒนาครูให้ก้าวหน้าในวิธีสอนและให้ครูเป็นชั้นวิชาชีพ เหนือที่เป็นอยู่ ครูผู้สอนส่วนใหญ่เคยทำงานในบรรยากาศที่สบายมานาน โดยไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้บริหารทั้งในระดับโรงเรียนและระดับเหนือจากโรงเรียนอย่างจริงจัง การแก้ไขปัญหาลे่านี้จึงเป็นเรื่องยากยิ่งสำหรับผู้นิเทศและผู้บริหารโรงเรียน

นอกจากนี้ การวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่ามียุ 2 ขั้นตอนปฏิบัติ อยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์งานนิเทศให้บุคลากรในโรงเรียนได้ทราบอย่างทั่วถึง และขั้นตอนการจัดระเบียบตลอดทั้งวางสายงานไว้อย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานคล่องตัว การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานต่าง ๆ ในสมัยใหม่เป็นการบริหารงานแบบประชาธิปไตยมากขึ้น และหน่วยงานทุกระดับ ทุกประเภท ผู้บริหารสมัยใหม่จะใช้อำนาจหรือแยกตัวอย่างโดดเดี่ยวเหมือนสมัยก่อนนั้นไม่ได้อีกแล้ว ส่วนมากจะต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานและประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในหน่วยงานและนอกหน่วยงานได้ทราบความเป็นไประหว่างกันมากขึ้น ซึ่งในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ที่มีบรรยากาศของการยอมรับนับถือ และการประสานสัมพันธ์ที่ดีดังกล่าวมากขึ้นแล้วเช่นเดียวกัน นอกจากนี้การนิเทศภายในโรงเรียนกระทำกันในวงแคบเฉพาะภายในโรงเรียนเท่านั้น ซึ่งบุคลากรในโรงเรียนก็มีไม่มากเท่าใดนัก เช่นจะเห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะมีครูประมาณ 3 - 7 คน โรงเรียนขนาดกลางมีครูประมาณ 8 - 16 คน โรงเรียนขนาดใหญ่มีครูประมาณ 17 คนขึ้นไปเท่านั้น จึงทำให้สามารถประชาสัมพันธ์กันได้ทั่วถึงได้โดยง่าย โดยเฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และครูส่วนมากก็จะอยู่บ้านพักในโรงเรียนหรือไม่ก็อยู่ในหมู่บ้านใกล้ ๆ กัน โดยมีสภาพสังคมเป็นสังคมแบบชนบทที่มีลักษณะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือกันอยู่แล้ว

จึงทำให้การสร้างความสัมพันธ์ในโรงเรียนสามารถทำได้ง่ายไม่มีปัญหาอะไรมากนัก

ส่วนขั้นตอนการจัดระเบียบตลอดทั้งวงสายงานไว้อย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานตลอดตัว ที่ปรากฏว่าได้ปฏิบัติในระดับมากนั้น อาจเป็นเพราะ แต่เดิมโรงเรียนไม่เคยจัดมาก่อน เมื่อเริ่มจัดขึ้นก็ทำให้รู้สึกว่าได้มีการวางแผนแบ่งสายงานอย่างมีหลักมีเกณฑ์มากขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าโรงเรียนทั่วไปในปัจจุบันมีการจัดแบ่งสายงานและแผนงานที่ออกเป็นด้านต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็มักจะมีการทำแผนภูมิ (Chart) แสดงสายงานที่จัดไว้นั้นคิดตามฝ่ายนั้น รวมทั้งตารางสอนใหญ่รวมทั้งโรงเรียน ตารางแสดงสถิติจำนวนครู นักเรียน การมาเรียน การขาดเรียนประจำปี ก็มีการทำแผนภูมิ (Chart) แสดงไวตามฝ่ายนั้นของธุรการ หรือของอาจารย์ใหญ่ จึงทำให้หลายฝ่ายมองเห็นได้ว่าโรงเรียนได้มีการจัดสายงาน แบ่งหน้าที่กันดีขึ้น นอกจากนี้ตามที่หลักสูตรใหม่ได้แบ่งกลุ่มประสบการณ์ออกเป็น 4 กลุ่มอย่างชัดเจน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก็พยายามเร่งรัดการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้ได้ผลมากขึ้น ทำให้เกิดการรวมตัวของครูในแต่ละกลุ่มประสบการณ์มากขึ้น ครูในแต่ละโรงเรียนก็แบ่งเป็นสายการสอน ตามสนับสนุนการสอน ก็จะควยวิธีการต่าง ๆ กันดังกล่าวนำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการจัดสายงานอยู่ในระดับมาก

3. สำหรับการจัดกิจกรรมรวมการนิเทศการศึกษา ซึ่งผลโดยสรุปปรากฏว่าโรงเรียนจัดได้ในเกณฑ์ปานกลางนั้น อาจเป็นเพราะกิจกรรมการนิเทศมีหลายอย่าง กิจกรรมบางอย่างต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะ เช่น การอบรมครู การสาธิต การสอน การประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ซึ่งครูในโรงเรียนมักจะไม่สามารถจัดกันเองได้ ถ้าจะจัดกิจกรรมเหล่านี้ก็ต้องเชิญวิทยากรจากที่อื่นซึ่งอยู่ห่างไกลการคมนาคมก็ลำบาก และถ้าจะจัดใหม่บ่อยครั้งก็คงจะไม่สะดวกทั้งผู้จัดและวิทยากรที่รับเชิญ นอกจากนี้ข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณก็เป็นอุปสรรคสำคัญ เพราะงบประมาณที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มาจากงบประมาณแผ่นดินอย่างเดียว ในแต่ละปีก็จะได้เงินตามรายหัวนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนน้อยก็ย่อมได้เงินน้อย กิจกรรมการนิเทศแต่ละอย่าง

จำเป็นต้องใช้เงินโดยเฉพาะกิจกรรมใดที่ต้องใช้เงินมากก็มักจะทำได้ไม่มากนัก เช่น การสาธิตการสอนโดยใช้วีดิโอเทป ซึ่งต้องมีชุดวีดิโอเทปหรือการฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับการเรียนการสอนใหม่ ๆ ต้องมีฟิล์ม มีเครื่องฉาย การเผยแพร่เอกสารซึ่งต้องใช้เงินซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการพิมพ์ ในเรื่องนี้หากโรงเรียนจะแสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชนก็ทำได้ยาก เพราะจังหวัดศรีสะเกษประชาชนส่วนใหญ่มิฐานะยากจน คงจะควยปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ กันกล่าวนี ทำให้การจัดกิจกรรมการนิเทศทำได้ในขอบเขตจำกัด นอกจากนี้ยังพบว่าบางโรงเรียนก็มีปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีสถานที่เพียงพอในการที่จะจัดกิจกรรมการนิเทศ เช่น บางโรงเรียนมีแต่ห้องเรียนเป็นจำนวนจำกัด จะแบ่งมาทำเป็นห้องสมุด ห้องผลิตและเก็บสื่อการสอน ห้องประชุมปฏิบัติการ ก็ทำไม่ได้ เพราะเด็กจะไม่มีห้องเรียน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการนิเทศทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีบางกิจกรรมที่บางโรงเรียนพอจะทำได้ เช่น การประชุมปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนร่วมกันเสมอ ๆ การร่วมกันสร้างอุปกรณ์การเรียนการสอนแบบง่าย ๆ เน้นการใช้วัสดุในท้องถิ่น การเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อร่วมกับครูอื่น ๆ ปรับปรุงพัฒนาวิธีสอนกันเองภายในโรงเรียน เป็นต้น จากการที่กิจกรรมบางอย่างสามารถจัดขึ้นได้กับกิจกรรมบางอย่างซึ่งจัดไม่ได้หรือจัดได้น้อย เพราะมีปัญหาลักษณะต่าง ๆ กันกล่าว จึงน่าจะเป็นผลทำให้การวิจัยปรากฏออกมาว่า โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการนิเทศได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ส่วนกิจกรรมการนิเทศที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก 2 ข้อ ได้แก่ การตั้งครูเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมุ่งหมายให้เป็นการเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานอาชีพครูได้มากขึ้น และการเปิดโอกาสตลอดจนสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม สำหรับกิจกรรมแรกที่ทำได้มาก อาจเป็นเพราะธรรมชาติของงานนั้นต้องแยกจากกันตามลักษณะงานอยู่แล้ว เช่น งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากรและงานสัมพันธ์กับชุมชน งานเหล่านี้โรงเรียนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กจำเป็นต้องมอบหมายให้ครูร่วมจัดทำเนิการ

จึงต้องมีการแต่งตั้งครูเป็นคณะกรรมการเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ก็คือเป็นการพัฒนาบุคลากร
ไปพร้อม ๆ กันในตัว เช่น มีการตั้งคณะกรรมการผลิตสื่อการเรียนการสอน ตั้งคณะ
กรรมการวิชาการของโรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้บริหารในปัจจุบันยังได้รับการพัฒนา
โดยการอบรมสัมมนา ได้รับเอกสารความรู้ทางการบริหารจากหน่วยงานเจ้าสังกัดและ
ได้ศึกษาหลักการวิธีการบริหารและการนิเทศการศึกษาด้วยตนเองจากตำรามากมายจาก
มหาวิทยาลัยระบบเปิด จากการอบรมครูประจำการของวิทยาลัยครู รวมทั้งการจัดตั้ง
กลุ่มโรงเรียนซึ่งทำให้ผู้บริหารได้ร่วมประชุมเพื่อวางแผนแก้ปัญหาการบริหารกันอยู่เสมอ
เป็นลักษณะของการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ จึงทำให้ผู้บริหารมีความรู้และเห็นความ
สำคัญของการทำงานระบบกลุ่ม จึงน่าจะขอยกเหตุผลนี้ทำให้มีการแต่งตั้งครูเป็นคณะ
ทำงานต่าง ๆ ในโรงเรียนมากขึ้น ส่วนการสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติมที่เป็น
กิจกรรมการนิเทศที่มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มากนั้น อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนี้ผู้บริหาร
ทุกระดับตระหนักดีว่า การศึกษาเพิ่มเติมเป็นการพัฒนาบุคลากรอย่างหนึ่งและทราบดีว่า
โรงเรียนจะก้าวหน้าไม่ได้ ถ้าหากบุคลากรในโรงเรียนไม่ก้าวหน้า จึงพยายามส่งเสริม
ให้ครูได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมมากขึ้น ซึ่งผิดกับสมัยก่อนที่ผู้บริหารส่วนใหญ่จะพยายาม
กักกันไม่ให้ครูได้มีโอกาสศึกษาต่อไต่มาจนทุกวันนี้ นอกจากนี้กรม กองต่าง ๆ ในกระทรวง
ศึกษาธิการยังเห็นความจำเป็นในเรื่องนี้เป็นอันมากจึงได้สนับสนุนโดยการอนุญาตให้
ข้าราชการครูลาศึกษาต่อได้ โดยได้รับเงินเดือนเต็ม โดยมีเงื่อนไขอันเหมาะสม
ตลอดจนมีการหาความตกลงกับสถาบันอุดมศึกษาต่างแห่ง ขอสงวนบางคนให้เห็นสมควร
ได้รับการศึกษาเพิ่มเติมในแต่ละปีให้ไปเข้าศึกษาต่อได้โดยไม่ต้องสอบคัดเลือกอีกด้วย
ด้วยการส่งเสริมในทุกระดับเช่นนี้ จึงทำให้กิจกรรมการนิเทศด้านนี้เป็นที่พึงพอใจแก่
กลุ่มครูเป็นอย่างมาก ผลการวิจัยจึงออกมาว่ากิจกรรมด้านนี้กระทำในระดับมาก

กิจกรรมการนิเทศที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย
มี 4 เรื่อง ได้แก่ การจัดให้มีการสาธิตการสอนโดยครูสอนดี เก่ง หรือโดยวิศัลยแพทย์

และการจัดให้มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพครูอยู่เสมอ
 ซึ่งใน 2 เรื่องนี้ สาเหตุที่ทำให้มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียน
 ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าครูสอนที่เขานั้นทำการสอนอยู่ที่ใดบ้างและใครคือใครในกลุ่มประสบการณ์
 ใด เนื่องจากจังหวัดยังมีการประชาสัมพันธ์เรื่องนี้น้อยมาก ซึ่งควรจะไต่ทำให้มากขึ้น
 ในโอกาสต่อไป นอกจากนี้โรงเรียนแต่ละโรงก็ตั้งอยู่ห่างไกลกัน การคมนาคมก็ไม่ค่อย
 สะดวก ประกอบกับงบประมาณที่จะใช้ในการเดินทางก็มีจำกัด ส่วนการจะใช้วิธีโอเพน
 ช่วยเผยแพร่การสอนนั้นยังเป็นเรื่องห่างไกลความจริงมาก เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่
 ไม่มีไฟฟ้าใช้ นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่อาจจะยังไม่เคยได้คิดที่จะมีและ
 ใช้เครื่องฉายวีดีโอ ถึงแม้จะมีความต้องการก็ยังมีปัญหาต่อไปในเรื่องการเงินที่จะใช้
 ในการจัดซื้อ ดังที่เคยอภิปรายไว้แล้วในตอนต้นของข้อ 3 ที่ว่าด้วยความจำกัดในด้าน
 งบประมาณของโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายก็เช่นเดียวกัน
 ปรากฏว่ามีปัญหามากในเรื่องการคมนาคมในบางฤดู เช่น ฤดูฝน บางโรงเรียน
 การคมนาคมถูกตัดขาดเพราะน้ำท่วม ซึ่งเหตุการณ์นี้มักจะเกิดเป็นซ้ำเกือบทุกปี นอกจากนี้
 การดำเนินการติดต่อขอเชิญวิทยากรก็ทำได้ลำบากเพราะทางไกล การสื่อสารไปรษณีย์
 ก็ยังไม่สะดวก อีกทั้งการเชิญวิทยากรนั้นจำเป็นมากที่จะต้องติดต่อตามตามกับวิทยากร
 เป็นการส่วนตัวเสียก่อน ซึ่งถ้าได้เดินทางมาติดต่อด้วยตนเองก็จะทราบรายละเอียดได้
 ครบถ้วนและรวดเร็วมากกว่า การให้ระบบราชการติดต่อประสานงานนั้นมักจะล่าช้า
 ต้องผ่านเจ้าหน้าที่หลายขั้นตอน ประกอบกับงบประมาณที่จะใช้จ่ายเป็นค่าเดินทาง
 ค่าต้อนรับ ค่าที่พักของวิทยากรก็มีจำกัด ปัญหาอุปสรรคเหล่านี้ทำให้การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิไป
 บรรยายเพื่อความก้าวหน้าของครูกระทำได้น้อย กิจกรรมที่จัดทำได้น้อยอีก 2 กิจกรรม
 ได้แก่ โรงเรียนได้สนับสนุนให้ครูเขียนบทความหรือคู่มือการสอนวิชาต่าง ๆ ลงในวารสาร
 หรือเผยแพร่ให้ได้อ่านกันเองในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน และการสนับสนุนให้ครูหรือกลุ่ม
 ครูได้เขียนชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน อันเป็นการช่วยเพิ่มความสามารถ

ในอาชีพระหว่างครูด้วยกันเอง การที่ทั้ง 2 กิจกรรมดังกล่าวมีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยอาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรไม่มากนัก การพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันมีได้ยากกว่าที่จะเขียนบทความลงในวารสาร นอกจากนี้ในการพิมพ์วารสารในโรงเรียนก็ไม่คุ้นกับการลงทุนเพราะพิมพ์จำนวนน้อย ยิ่งกว่านั้นโรงเรียนบางโรงก็ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีด ไม่มีเครื่องโรเนียว อย่างไรก็ตามสำหรับในระดับกลุ่มโรงเรียน ปรากฏว่า มีการจัดทำวารสารอยู่บ้างเหมือนกัน แต่เป็นเพียงบางกลุ่ม ซึ่งก็ยังไม่ค่อยได้ผลนัก เพราะครูยังขาดเอกสาร ตำราหรือคู่มือที่จะค้นคว้า หอสมุดที่จะค้นคว้าก็ไม่ค่อยมี สำหรับในการเยี่ยมชมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอน มีการปฏิบัติในเกณฑ์น้อย อาจเป็นเพราะ โดยปกติครูผู้สอนทุกคนย่อมไม่ต้องการให้ใครเข้ามาสังเกตการสอนของตน โดยเฉพาะผู้สอนที่รู้ตัวว่าการสอนของตนไม่มีคุณภาพมากนัก ซึ่งอาจจะช่วยการที่ขาดการเหลียวแลเอาใจใส่จากผู้บริหาร จากความขาดแคลนหนังสือตำราที่จะศึกษา ค้นคว้า ขาดอุปกรณ์ตามสภาพความเป็นจริงแล้วครูที่สอนก็จะเป็นตัวอย่างได้ก็ไม่ค่อยมีมากนักตามโรงเรียนทั่ว ๆ ไป อีกประการหนึ่ง การที่จะเกิดมีการเยี่ยมชมชั้นเรียนกันขึ้นได้นั้นจะต้องมีผู้นำที่สามารถที่จะกระตุ้นให้ครูตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน จะต้องมีการประชุมปรึกษาหารือและวางแผนเตรียมการร่วมกันอย่างถี่ถ้วนที่จะมีการเข้าเยี่ยมชมชั้นเรียนซึ่งกันและกัน ความมุ่งหมาย เทคนิควิธีการที่ใช้จะต้องทำอย่างมีหลักการ การเยี่ยมชมชั้นเรียนเพื่อดูการสอน จึงจะเกิดประโยชน์ได้จริง ซึ่งในปัจจุบันนี้ผู้นำในเรื่องนี้ในโรงเรียนประถมศึกษาจะมีอยู่ไม่มากนัก อีกประการหนึ่งการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ละเลยมานานแล้ว เพิ่งจะได้มีการพูดถึงและริเริ่มจัดให้กันขึ้นเมื่อ 3 - 4 ปีมาแล้ว ดังนั้นกิจกรรมการนิเทศภายในอย่าง รวมทั้งการแนะนำให้เยี่ยมชมชั้นเรียนจึงยังไม่ได้ปฏิบัติกันเป็นส่วนมาก ประกอบกับผู้บริหารการศึกษาเองก็คงจะไม่ค่อยจะชอบการเข้าเยี่ยมชมชั้นเรียนมากนัก เพราะอาจจะไม่แน่ใจในความสามารถด้านการสอนของตน และ

มักไม่ทราบแน่ชัดหรือไม่เคยได้พูดกันเลยว่า การสอนที่คืบหน้ามีอะไรเป็นค้ำยัน และจะ
 ประเมินการสอนที่ดีได้อย่างไร นอกจากนั้นการที่จะให้ครูได้เขียนชั้นเรียนซึ่งกันและกัน
 จะทำให้ครูต้องทิ้งชั้นเรียน ซึ่งน้อยนักที่จะทำได้ เนื่องจากครูโรงเรียนประถมศึกษา
 ส่วนมากสอนหมดทุกวิชา ครูจะต้องเตรียมการสอน สอนและควบคุมดูแลนักเรียน ตรวจ
 ผลงานของนักเรียนแทบจะไม่มีเวลาที่จะไปทำกิจกรรมอย่างอื่นได้ คงจะคอยเหตุ
 ต่าง ๆ กันกันไป จึงทำให้ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่า กิจกรรมการเขียนชั้นเรียน
 เพื่อสังเกตการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่ในเกณฑ์น้อย

4. ส่วนเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งปรากฏ
 ผลการวิจัยว่า โรงเรียนใช้เวลาในการนิเทศอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยเมื่อพิจารณา
 เป็นรายข้อแล้วส่วนใหญ่แทบทุกข้อโรงเรียนใช้เวลาในการนิเทศการศึกษาในเกณฑ์
 ปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถม
 ศึกษาในปัจจุบัน มีการบริหารในรูปกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนจะต้องเป็น
 คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนโดยตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน
 จะต้องมีการวางแผนพัฒนากลุ่มโรงเรียน มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัด
 การเรียนการสอนในโรงเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งลักษณะการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยน
 ความรู้ความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกันเช่นนี้ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้อง
 ใช้เวลาสำหรับการนิเทศงานมากขึ้น เช่น ไล่ใช้เวลาไปในการวางแผนพัฒนาสื่อ
 การเรียนการสอน มีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาอุปสรรค และปรับปรุงการเรียนการสอน
 มากขึ้น ทุกโรงเรียนเริ่มมีการทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนมากขึ้น
 เรื่อย ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติก็มีใ้กันงานนิเทศพยายามเร่งรัด
 และทำคู่มือเพื่อช่วยให้โรงเรียนต่าง ๆ สามารถปรับปรุงพัฒนางาน โดยเฉพาะงาน
 การสอนให้ก้าวหน้าได้โดยสะดวก จากสภาวะดังกล่าวทำให้โรงเรียนประถมศึกษา
 ตระหนักในความสำคัญของการนิเทศและพยายามให้เวลากับการนิเทศมากขึ้น แต่อย่างไร
 ก็ตามปัญหาอุปสรรคที่โรงเรียนยังคงเผชิญยังมีอีกมากมาย เช่น ผู้บริหารเองอาจไม่

มั่นใจตนเองในความรู้ความสามารถที่จะทำการนิเทศ นอกจากนี้ยังปรากฏว่า แม้จะเริ่มมีการเน้นย้ำสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนมากขึ้น แต่ก็คงยังมีผู้บริหารโรงเรียนอยู่บ้างที่ยังไม่ค่อยตระหนักในความสำคัญและยังประพฤติดิปฏิบัติการบริหารงานในรูปแบบเดิม คือสนใจและให้เวลากับงานอื่น ๆ มากกว่างานสอน เช่น สนใจปฏิบัติงานด้านธุรการ-การเงิน งานอาคารสถานที่ งานติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ งานติดต่อกับชุมชน เสียมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสนับสนุนเน้นย้ำจากผู้บริหารระดับเหนือโรงเรียนยังทำได้ไม่ทั่วถึงหรืออาจยังไม่หนักแน่นพอที่จะทำให้ผู้บริหาร เหล่านี้เห็นความสำคัญของงานการเรียนการสอน จึงยังคงมีบางรายปฏิบัติงานบริหารในลักษณะเดิม นอกจากนี้ความร้นแรงกดดันจากตลาดในทรัพยากรหลายอย่างในชนบททางไกล เช่น ขาดวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดงบประมาณ ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ สำหรับจะใช้ในงานนิเทศก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้บุคลากรในโรงเรียนท้อใจ ไม่มีกำลังใจมากนักที่จะจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้ได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับเท่าที่ผ่านมามีผู้บริหารระดับเหนือโรงเรียน เช่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอก็ไม่ค่อยได้ไปดูแลช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเท่าที่ควร ส่วนใหญ่มักจะสนใจงานด้านอื่น ๆ มากกว่า งานการเรียนการสอนถูกปล่อยปละละเลย ไม่มีใครสนใจจริงจัง จึงทำให้โรงเรียนพลอยละเลยไปด้วย นอกจากนี้ครูส่วนมากแต่ละคนก็มีภาระต้องรับผิดชอบหลายด้านทั้งการสอนและงานพิเศษอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องช่วยทำเพราะโรงเรียนไม่มีบุคลากรเพียงพอ จึงทำให้ไม่มีเวลาที่จะมาสนใจในการร่วมมือกันปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนได้มากนัก โรงเรียนที่มีสภาพเช่นนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ตามป่าตามเขา และโรงเรียนที่อยู่ตามชายแดน ซึ่งทางไกลมาก ๆ ในท้องที่บางอำเภอ เช่น อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอชุมพวง อำเภอชุมพลบุรี และอำเภอยางชุมน้อย เป็นต้น จากการที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าคงจะเนื่องมาจากสภาพการบริหารที่พัฒนาขึ้น ด้วยการเร่งรัดและให้ความช่วยเหลือจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ประกอบกับความพยายามของโรงเรียนในปัจจุบัน ทำให้มีการใช้เวลา

เพื่อการนิเทศในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น แต่มีอุปสรรคต่าง ๆ ที่ยังหลงเหลืออยู่ในบางโรงเรียน จึงทำให้ผลปรากฏออกมาว่าโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ใ้ใช้เวลาในการนิเทศการศึกษายในโรงเรียนในเกณฑ์ปานกลาง

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและฝ่ายครูที่มีต่อสภาพการนิเทศการศึกษายในโรงเรียน โดยรวมแล้วปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่องแล้วก็ปรากฏว่าทั้ง 2 ฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 3 เรื่อง คือ การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาและการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าการปฏิบัติมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติหน้าที่ของทั้งสองฝ่ายแตกต่างกัน และแต่ละฝ่ายอาจจะไม่เข้าใจงานในหน้าที่ของแต่ละฝ่ายกัน ก็จะทำให้ในการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น ฝ่ายที่จะต้องรับผิดชอบดำเนินการตั้งแต่จนจบกระบวนการนั้นได้แก่ ผู้บริหาร ฝ่ายผู้รับการนิเทศคือฝ่ายครู ควบสถานะที่แตกต่างกันถึงกล่าวนี้ อาจทำให้ผู้บริหารซึ่งจะต้องเป็นผู้รับการดำเนินการและรับผิดชอบทุกอย่าง ตั้งแต่เริ่มงานจนกระทั่งจบกระบวนการจะต้องเป็นผู้รู้สึกว่าตนเองได้ใช้ความพยายาม ได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจ กำลังทรัพย์และ เวลาส่วนใหญ่ไปในงานมากกว่าและงานบางอย่าง ฝ่ายผู้บริหารก็รู้สึกว่าประสบผลสำเร็จดี ไม่มีปัญหาอะไรมากนัก เช่น งานการจัดตารางเรียน การมอบหมายงานสอนและงานอื่น ๆ ให้แก่ครู ตลอดจนการติดตามประเมินผลการเรียนและงานหลายอย่างก็ได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานระดับเหนือ เช่น ความช่วยเหลือจากหน่วยศึกษานิเทศก์ที่ช่วยเหลือให้เอกสารคู่มือ แนวทางการจัดตารางเรียน ทำให้สามารถจัดทำได้สะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเองก็ได้ช่วยสนับสนุนงบประมาณสำหรับใช้ในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนได้มากขึ้น นอกจากนี้งานบางอย่าง เช่น งานปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ ผู้บริหารโรงเรียนมักจะให้ความสำคัญกับได้ใช้เวลาและความพยายามจิตใจเพิ่มขึ้นอยู่ทุกปีอยู่แล้ว

ด้วยลักษณะความพยายามในการทำงานต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้ผู้บริหารมีความรู้สึกว่าได้ดำเนินการนิเทศไปในเกณฑ์มากกว่า ส่วนฝ่ายครูซึ่งเป็นฝ่ายรับการนิเทศนั้นตนเองมักจะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเตรียมการมากนัก ประกอบกับภาระหน้าที่ในการสอนก็มีมากอยู่แล้ว จึงไม่มีโอกาสที่จะได้ทราบว่าผู้บริหารได้ใช้เวลาไปในการเตรียมการจัดดำเนินการนิเทศงานไปมากน้อยเพียงใด จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนไม่ได้ใช้เวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และไม่ได้จัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนมากนัก

6. เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิสูงกับโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิต่ำ พบว่าโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิสูงมีสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่างจากโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิต่ำ และเมื่อพิจารณาแต่ละเรื่อง คือ เรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา ก็ปรากฏว่า มีสภาพไม่แตกต่างกันทั้ง 3 เรื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ง่ายและสะดวกขึ้นมากในหลาย ๆ วิธี ซึ่งเป็นผลมาจากการสื่อสารและเทคโนโลยีของประเทศได้พัฒนาขึ้นมาแล้ว จึงทำให้ผู้ที่ใคร่ศึกษา สามารถแสวงหาติดตามความรู้ได้โดยสะดวก แม้จะยามพักผ่อนอยู่กับบ้านก็สามารถศึกษาหาความรู้ได้โดยศึกษาจากวิทยุ โทรทัศน์ หรือจากเอกสารตำราที่พิมพ์เผยแพร่กันมากมาย มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษประเทศ หรือสามารถฟังได้จากการบันทึกเทปคาสเซต หรือดูวิดีโอเทปก็ย่อมทำได้ง่าย อีกทั้งหน่วยงานเจ้าของกิจการก็ได้พยายามสนับสนุนทางด้านการหนังสือ ตำรา อุปกรณ์เครื่องใช้ บุคลากร และงบประมาณ ให้ทัดเทียมกันเพื่อใช้ในการพัฒนาวิชาการ จึงทำให้งานนิเทศทำได้ในระดับใกล้เคียงกัน อีกประการหนึ่งการที่ผู้บริหารประชุมร่วมกันอยู่เสมอเป็นประจำ และการที่โรงเรียนรวมกลุ่มเพื่อปรึกษาหารือช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ก็เป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้ได้แบ่งปันความรู้ ประสบการณ์กันตลอดเวลา นอกจากนี้สภาพปัญหาอุปสรรคที่แต่ละโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษเผชิญอยู่

ก็มีขนาดใกล้เคียงกัน ด้วยเหตุต่าง ๆ จึงกล่าวเหล่านี้เองที่น่าจะเป็นเหตุให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนสามารถพัฒนางานนี้ต่อไปได้อีก ๆ กันไม่แตกต่างกันมากนัก

7. เปรียบเทียบสภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ปรากฏผลดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่มีการนิเทศภายในโรงเรียนแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางทั้ง 3 เรื่อง คือ การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่มักตั้งอยู่ในเมืองหรือชุมชนขนาดใหญ่ที่เจริญกว่า จึงสามารถแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนทั้งในเรื่องวิทยากร บุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์ได้มากกว่า นอกจากนี้ความสะดวกในด้านการคมนาคม อันได้แก่ การมีถนนหนทางอย่างดี มียานพาหนะ มีไฟฟ้า โทรศัพท์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งส่วนมากอยู่ในชนบทห่างไกลทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการนิเทศที่ดีกว่า ประกอบกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มักเป็นผู้บริหารที่มีตำแหน่งสูง มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สูงกว่า จึงได้รับคัดเลือกให้มาดำรงตำแหน่งในโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งถือว่าปริมาณงานมาก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ผู้บริหารส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่อาวุโสและประสบการณ์น้อยหรือน้อยกว่า บุคคลเหล่านี้บางคนแม้จะมีวุฒิสูง แต่การที่ยังขาดประสบการณ์ยังไม่รู้จักชุมชนดี และขณะเดียวกันก็ยังไม่เป็นที่รู้จักของชุมชนดีพอ จึงทำให้การติดต่อขอความร่วมมือจากชุมชนในการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนทำได้ไม่สะดวกนัก นอกจากนี้ในเรื่องความพร้อมด้านบุคลากรโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความพร้อมมากกว่า เพราะในโรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมจะมีจำนวนครูมาก ทำให้สามารถจัดครูออกเป็นกลุ่มหรือเป็นสาย ซึ่งแต่ละสายสามารถจะจัดการนิเทศภายในสายของตนได้

โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหัวหน้าสาย และมีผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการหรือผู้บริหารโรงเรียนคอยช่วยเหลือให้บริการในอีกระดับหนึ่งด้วย การที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีครูหลายคนในแต่ละกลุ่มวิชา ทำให้การปรับปรุงพัฒนาการสอนร่วมกันในสายดำเนินไปได้สะดวกและมีผลดีกว่ากลุ่มครูในโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งครูแต่ละคนต้องสอนประจำชั้น และสอนทุกวิชาทำให้การจะรวมกลุ่มเพื่อวิเคราะห์กันเองทำได้ยาก ผู้บริหารเองส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยมีเวลาและไม่ค่อยมีความรู้ความชำนาญในการนิเทศมากนัก ส่วนมากจะเป็นการควบคุมกำกับว่าครูทำการสอนหรือไม่เสียมากกว่า คงจะควยสาเหตุผลต่าง ๆ กันกลาวมา ทำให้ผลการวิจัย ปรากฏออกมาว่า สภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง

ส่วนสภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกันทั้ง 3 เรื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพทั่วไปของโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น ที่ตั้งของโรงเรียน ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชนบทห่างไกล ทำให้เกิดขอความช่วยเหลือจากหน่วยศึกษานิเทศหรือหน่วยงานบริการการศึกษาอื่น ๆ ได้ยาก ความพร้อมของชุมชนที่จะสนับสนุนในด้านการเรียนการสอนก็น้อยพอ ๆ กัน ส่วนสภาพภายในโรงเรียน เช่น จำนวนครู จำนวนนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณก็น้อยเช่นเดียวกัน ขาดการเอาใจใส่อย่างจริงจังจากหน่วยงานระดับเหนือโรงเรียนอื่นไปคล้าย ๆ กัน ผู้บริหารและครูอาจารย์ที่ได้รับการบรรจุให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประเภทนี้อยู่ไปนาน ๆ เขาก็จะรู้สึกท้อแท้ หมดกำลังใจ ไม่พัฒนาตนเองไม่พัฒนางาน ทำให้เกิดการท่างานล่าช้าไม่รับผิดชอบมากขึ้นเช่นเดียวกัน จึงส่งผลให้เห็นว่า สภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนทั้งสองขนาดไม่แตกต่างกัน

สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมีสภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนแตกต่างกับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะในเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษา

โรงเรียนทั้งสองขนาดมีการดำเนินการต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสภาพที่โรงเรียนขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนเมืองและโรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ในชุมชนชนบทห่างไกล ทำให้มีปัญหาอุปสรรคต่างกันมาก ถึงโลกลาวไวแล้วในตอนที่ว่าควยสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดใหญ่ต่างจากโรงเรียนขนาดกลาง

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการนิเทศการศึกษาภายในไม่แตกต่างกับโรงเรียนขนาดเล็กในเรื่องการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษา และเรื่องการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษานั้นนับเป็นเรื่องที่น่าสังเกต เนื่องจากผลการวิจัยในคราวเดียวกันนี้พบว่า สภาพการนิเทศของโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลางมีความแตกต่างกันในทุกเรื่องทั้ง 3 เรื่อง และขณะเดียวกันสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็กไม่ต่างกันเลยทั้ง 3 เรื่อง จากผลใน 2 ข้อที่กล่าวมานี้ น่าจะส่งผลมาถึงว่าจะต้องมีความแตกต่างกันระหว่างสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กในทุก ๆ ด้าน แต่ผลการวิจัยก็ไม่เป็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตามการที่ปรากฏผลออกมาว่า การดำเนินการ... กระบวนการนิเทศการศึกษาและการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกันนั้น อาจจะเป็นไปได้ว่า สภาพของโรงเรียนขนาดเล็กมีชั้นเรียน มีครูอยู่เป็นจำนวนน้อยมาก ซึ่งน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางลงไปอีก คือโดยเฉลี่ยแล้วมีครูเพียงโรงเรียนละ 5 คนเท่านั้น การที่โรงเรียนขนาดเล็กมีครูจำนวนน้อยมากเช่นนี้อาจมีผลทำให้การดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษาคำเนินไปไร้สะดวก การประชุมเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค การร่วมกันวางแผน การดำเนินงาน การควบคุม กำกับและการประเมินผลน่าจะกระทำได้ง่ายและทั่วถึงไ้มากที่สุดทีเดียว อย่างไรก็ตามในประเด็นนี้เราจะได้มีการวิจัยให้ไ้ละเอียดอย่างแน่ชัดยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนได้ใช้เวลาในการแสวงหาและพิจารณาคัดเลือกครูให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพการสอนอย่างแท้จริงอยู่ในเกณฑ์น้อย ซึ่งขณะเดียวกันกลุ่มครูก็เห็นว่าโรงเรียนได้ใช้เวลาไปเพื่อการนี้เกือบอยู่ในเกณฑ์น้อยเช่นเดียวกันนั้นในเรื่องนี้โดยสภาพที่เห็นกันอยู่ก็ค่อนข้างจะเป็นเช่นนั้นจริง ๆ ดังนั้นจึงใคร่ขอเสนอแนะไว้ว่าในโอกาสต่อไปนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจะตระหนักถึงความสำคัญในการกำหนดนโยบายและแนวทางเกี่ยวกับการสรรหาตัวบุคคลเพื่อกำหนดตำแหน่งครูสอนให้มากยิ่งขึ้น ควรจะให้โรงเรียนที่ขาดครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการเลือกสรรบุคคลที่จะรับเข้ามาเป็นครูในโรงเรียนของตนให้มากขึ้นและจะต้องแสวงหามาตรการที่ดี มีประสิทธิภาพเพื่อนำมาใช้ในการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการสอนและมีบุคลิกภาพเหมาะสมเข้าดำรงตำแหน่งครูตามความต้องการของโรงเรียนต่าง ๆ ให้ได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดควรจะได้จัดให้มีการอบรมหลักการวิธีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนให้มากขึ้น โดยการจัดประชุมหรือสัมมนาผู้บริหารโดยเฉพาะ ทั้งนี้โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาระดับสูงและผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนมาเป็นวิทยากรแนะนำเทคนิควิธีการในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

3. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรจะได้มีโครงการติดตามและประเมินผลการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและชัดเจน โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย นโยบายและวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อเป็นการเสริมสร้าง ปรับปรุง แก้ไข และพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

4. เพื่อเป็นการดำเนินมาตรการให้การบริหารโรงเรียนบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาได้มากขึ้นและเร็วขึ้น ซึ่งในขณะเดียวกันก็เป็นการจูงใจให้ผู้บริหารโรงเรียนที่จะเข้าสู่ตำแหน่งกับผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันได้ทำภารกิจพิเศษภายในโรงเรียนด้วยความเต็มใจและตั้งใจมากยิ่งขึ้น สำนักงานการประถมศึกษาทุกระดับควรจะมีคดีอเนกการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นงานสำคัญอันดับหนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารในแต่ละปี

5. ควรจะจัดสร้างศูนย์วิชาการจังหวัดให้ทั่วถึงทุกจังหวัดอย่างรวดเร็วและศูนย์วิชาการนั้นควรจะได้จัดกิจกรรมการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดรายการบรรยายทางวิชาการให้ครูทั้งจังหวัดได้มาฟังเป็นระยะ ๆ จัดศูนย์สื่อการเรียนให้โรงเรียนได้มาเยี่ยม จัดรายการฉายภาพยนตร์เกี่ยวกับวิธีสอนที่ดีต่าง ๆ และภาพยนตร์เสริมสร้างความรู้ให้กว้างขวางขึ้น ตลอดจนภาพยนตร์บันทึกสำหรับการพักผ่อน ฯลฯ นายวิชาโอเพอให้บริการตอบคำถามเกี่ยวกับวิชาชีพครู ทำห้องสมุดวิชาชีพครู จัดห้องประชุมใหญ่-เล็กให้โรงเรียนต่าง ๆ ได้มีใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ศูนย์วิชาการดังกล่าวนี้ถ้าจัดขึ้นได้น่าจะช่วยแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการนิเทศบางอย่างที่สำคัญและมีคุณค่าให้แก่โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางได้เป็นอย่างดี

6. จากปัญหาอุปสรรคที่โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กประสบอยู่ ทำให้ไม่สามารถปรับปรุง พัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนด้วยตนเองได้มากนัก จึงใคร่เสนอแนะแนวทางช่วยเหลือโรงเรียนเหล่านี้ อีกประการหนึ่งคือให้มีการทดลองกำหนดกลุ่มโรงเรียนเป้าหมายขึ้นจำนวนหนึ่ง แล้วดำเนินการช่วยเหลือในด้านวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ ตลอดจนวิธีการนิเทศต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างจริงจัง จนกระทั่งกลุ่มโรงเรียนเป้าหมายเหล่านั้นสามารถจัดการนิเทศภายในโรงเรียนของตนเองได้ จึงค่อย ๆ ขยายผลงานไปสู่โรงเรียนอื่น ๆ ให้กว้างขวางต่อไป

7. ในการจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาชนิดต่าง ๆ ภายในโรงเรียนนั้น ครูผู้สอนทุกคนควรจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่างให้มากที่สุด แต่เท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ยังมีปัญหาว่า ครูประจำชั้นแต่ละคนต้องทำการสอนประจำชั้น โดยมีหน้าที่ต้องสอนทุกวิชาตลอดวัน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและควบคุมดูแลนักเรียน เป็นหน้าที่ที่ครูประจำชั้นจะต้องรับผิดชอบทั้งหมด จนไม่มีเวลาที่จะรวมกิจกรรมหรือร่วมปรับปรุงการสอนในโรงเรียนได้มากนัก ในเรื่องนี้สำนักงานการประถมศึกษาทุกระดับควรจะไ้ทำการรณรงค์ให้เกิดกิจกรรมการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างครูภายในโรงเรียนเดียวกันให้มากขึ้น โดยกำหนดนโยบายให้โรงเรียนต่าง ๆ จัดเวลาสำหรับให้ครูได้รวมกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในการนี้ควรจัดพิมพ์เอกสาร คู่มือชี้แจงหลักการและวิธีการดำเนินการนิเทศเพื่อให้ผู้บริหารและครูศึกษาให้เข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างไ้ผล ส่วนเวลาที่ขาดหายไปก็ให้มีการสอนชดเชยในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งตามที่จะตกลงกัน คาดว่าวิธีการเช่นนี้จะทำให้เกิดการเริ่มต้นปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจังและไ้ผลมากขึ้น

8. ศึกษาพิเศษ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ ควรจะเป็นฝ่ายสนับสนุนการนิเทศการศึกษาภายในของโรงเรียนในจังหวัดและอำเภอของตน โดยให้การช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นฝ่ายเตรียมการจัดหรือผลิตสื่อต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เช่น ผลิตชุดการสอน ทำวีดิโอแสดงกระบวนการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รูปแบบต่าง ๆ จัดทำสไลด์ประกอบการสอนวิชาต่าง ๆ บทความดี ๆ ที่บันทึกในเทปคาสเซต แล้วนำไปบริการโรงเรียน ในลักษณะศูนย์วิชาการเคลื่อนที่ด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้โรงเรียนมีความสามารถในการจัดการนิเทศด้วยตนเองไ้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ สามารถทำการนิเทศภายในโรงเรียน ได้เพียงระดับปานกลางนั้น เห็นควรให้มีการศึกษาวิจัยต่อไปให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคหรือสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้โรงเรียนไม่สามารถทำการนิเทศภายในได้อย่างเต็มที่ เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคือต่อไป

2. ในการวิจัยเรื่องสภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนครั้งต่อไปนั้น เพื่อให้มองเห็นภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนชัดขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ขอเสนอแนะให้ศึกษาในประเด็นต่อไปนี้จะดีกว่า

2.1 ควรศึกษาให้ทราบว่า ผลจากการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนนั้นช่วยครูได้ดังต่อไปนี้

2.1.1 เข้าใจจุดมุ่งหมายของการให้การศึกษาแก่เด็กได้มากขึ้น
เพียงใด

2.1.2 ขจัดปัญหาการเรียนการสอนไปได้จริงหรือไม่เพียงใด

2.1.3 มีการสอนที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่

2.1.4 ช่วยครูจัดการสอนแบบเก่า ที่ด้อยคุณภาพได้มากน้อย
เพียงใด

2.1.5 ช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ดีมีคุณค่าและน่าสนใจได้มากขึ้นเพียงใด

2.2 ควรศึกษาถึงความพึงพอใจของครูที่มีต่อวิธีการนิเทศที่ใช้ภายในโรงเรียน

2.3 ควรศึกษาว่าโปรแกรมการนิเทศที่โรงเรียนจัดให้ครูแต่ละปีนั้น มีความเพียงพอหรือไม่เพียงใด (ทั้งในด้านปริมาณและด้านคุณภาพ)

2.4 ควรจะศึกษาให้ทราบว่าในแต่ละปี ช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา แต่ละโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการนิเทศลักษณะต่าง ๆ ให้แก่ครูของตนได้มากน้อยเพียงใด โดยระบุกิจกรรมแต่ละอย่าง เช่น การตั้งการบรรยายความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ การออกไปศึกษานอกสถานที่ การแนะนำหนังสือบทความวิชาชีพให้ครูได้อ่าน การเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน การเขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์ วารสาร การให้ครูลาศึกษาต่อ เป็นต้น แล้วให้ตอบว่าแต่ละปีมีการจัดเป็นจำนวนเท่าใด

2.5 ควรจะศึกษาว่า จากการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่จัดขึ้นนั้น ได้ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการสอนและปรับปรุงตนเองมากขึ้นเพียงใด

จากแนวทางการศึกษาที่เสนอแนะดังกล่าวมานี้ น่าจะทำให้ได้เห็นสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนที่แท้จริงและชัดเจนมากขึ้น

3. ในเรื่องการค้าเนนการตามกระบวนการนิเทศการศึกษานั้น ผู้ที่สนใจจะทำการวิจัยเรื่องนี้ต่อไป ควรจะปรับปรุงแบบสอบถามให้มีแต่เฉพาะขั้นตอนสำคัญ ๆ หรือหากจะมีการถามรายละเอียดปลีกย่อยก็ควรจะจัดระบบหมวดหมู่ให้ทราบว่ากลุ่มย่อยใดเป็นย่อยของขั้นตอน (ใหญ่) ใดให้ชัดเจน สำหรับคำถามก็ควรหาวิธีการถามให้ได้คำตอบในประเด็นที่ว่าโรงเรียนได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามกระบวนการหรือไม่เพียงใดให้มากขึ้น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บรรณานุกรม

- กมล สุภประเสริฐ "การคิดตามผลการใช้หลักสูตร" หนังสือพิมพ์มติชน
3 สิงหาคม 2526 หน้า 12
- กฤษณี น้ำเพชร วิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 174 หน้า อัคราเนนา
- เกษม ศิริสัมพันธ์ คำบรรยายพิเศษเรื่องนโยบายการจัดการประถมศึกษา
โรงพิมพ์คุรุสภา 2525, 15 หน้า
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ
การประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534 วัฒนาพานิช 2526, 138 หน้า
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5
(พ.ศ. 2525 - 2529) สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา 2524, 369 หน้า
- รายงานสรุปผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ทั่วประเทศ 2523, 19 หน้า
- ช. ชนบท "เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเชิงปฏิบัติ" มิตรครู
24(13) : 22 - 25 กรกฎาคม 2525
- ชลอ จันทรถูล บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใน
จังหวัดศรีสะเกษ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 155 หน้า
อัคราเนนา
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ เอกสารการสอนชุดวิชา 20301 เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
หน่วยที่ 11 - 15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2523, 298 หน้า
- ชาญชัย อัจฉริยาจารย์ การนิเทศการศึกษา เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 243
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2525, 100 หน้า

- ชูศรี วงศ์รัตน์ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย โรงพิมพ์เจริญผล 2525,
252 หน้า
- ✓ เขาวัว โรจนแสง เอกสารการสอนชุดวิชา 23302 การวางแผนพัฒนาโรงเรียน
หน่วยที่ 8 - 15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2524, 411 หน้า
- นิตยา ปรีชาหาญ การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524,
218 หน้า อัดสำเนา
- เนาวรัตน์ วิไลชนม์ การนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2523, 131 หน้า
- บันลือ พงกษะวัน การประถมศึกษา วัฒนาพานิช 2522, 230 หน้า
- ประกาศ แสงเพชร "เทคนิคการนิเทศการศึกษา" ประมวลบทความการนิเทศ
การศึกษา ปี 2521 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2521, 492 หน้า
- ประมวธ รัตนวงศ์ บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะ
ของนักการศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 81 หน้า อัดสำเนา
- พนัส หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิช 2524, 363 หน้า
- วิญญู สาร การลงทุนเพื่อการศึกษา อักษรเจริญทัศน์ 2524, 128 หน้า
- _____ การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523,
504 หน้า
- _____ หลักบริหารการศึกษา วัฒนาพานิช 2519, 536 หน้า
- ยุทธพันธ์ ศรีเมือง รายงานผลการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
ปีงบประมาณ 2526 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
2526, 8 หน้า
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519
ความมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษาและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ลงวันที่ 19
กรกฎาคม 2519

เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน "นโยบายด้านการศึกษารัฐบาล พล.อ.เปรม"

ข่าวคุรุสภา 9(7) : 1 - 2 กรกฎาคม 2526

วิจิตร วรุตบางกูร การนิเทศภายในโรงเรียน เอกสารประกอบคำบรรยายใน

การประชุมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2526, 6 หน้า

วินัย เกษมเศรษฐ "หลักการและเป้าหมายของการนิเทศการศึกษา" ประมวล

บทความการนิเทศการศึกษา ปี 2521 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

2521, 492 หน้า

วินัย ตะสดีชัย สำรวจการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

ประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2522, 254 หน้า อุดรธานี

ศึกษานิเทศก์, สมาคม คู่มือการนิเทศการศึกษา จงเจริญการพิมพ์ 2525, 239 หน้า

สมชาย สุขชาติ การใช้เวลาในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในเขตการศึกษา 11 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524,

อุดรธานี

สมควร หนูโพธิ์ งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดในภาคใต้ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518,

225 หน้า อุดรธานี

สันต์ ชรรณบำรุง หลักการนิเทศการสอน อักษรบัณฑิต 2526, 179 หน้า

สามัญศึกษา, กรม บันทึกนิเทศการศึกษา 2522 จงเจริญการพิมพ์ 2522, 455 หน้า

สามัญศึกษา, กรม หน่วยศึกษานิเทศก์ งานนิเทศการศึกษา โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย 2521, 117 หน้า

สาย ภาณุรัตน์ การนิเทศการศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภา 2517, 115 หน้า

ลีปนันท เกตุทัต การปฏิรูปการศึกษา วัฒนาพานิช 2518, 294 หน้า

สุจริต เพียรชอบ "ครูใหญ่กับการนิเทศการศึกษา" วารสารการศึกษาแห่งชาติ

ฉบับที่ 6 กรกฎาคม 2514

สุพิชญา ชีระกุล กาญจนว ศรียาสน์ และวิจิตร (ชีระกุล) วรุตบางกูร

การนิเทศการศึกษา โรงพิมพ์วิทยากร 2524, 316 หน้า

โสภณ รอดทอง ปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัด

ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 133 หน้า

อัครสำเนา

อบรม ดินภิบาล สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์ การนิเทศการศึกษา โอเดียนสโตร์ 2521,

254 หน้า

อาคม จันทสุนทร "การนิเทศภายในโรงเรียน" มิตรครู 21(7) : 36 - 38 กันยายน

2522

อำนวยการ วังธณอม บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดนครปฐม วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521,

121 หน้า อัครสำเนา

Adams, Harold P. and Dickey Frank D. Basic Principle of Supervision. American Book Company, 1953. 320 p.

Best, John W. Research in Education 3rd. ed., India., Prentice-Hall, 1978. 403 p.

Briggs, Thomas H. and Justman Joseph Improving Instruction Through Supervision. New York Macmillan, 1952. 523 p.

Burton, William H. and Brueckner Leo J. Supervision A Social Processes New York, Appleton - Century Clofts, 1955. 715 p.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. New York, McGraw-Hill, Inc., 1981. 549 p.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd. ed., New York, McGraw-Hill, Inc., 1973. 681 p.

Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. Prentice Hall, Inc., 1963. 557 p.

Supervisory Behavior in Education. 2nd. ed., Englewood Cliffts, 1975. 438 p.

Harrison, Raymond H. Supervisory Leadership in Education. New York, Van Nostrand Reinhold Company, 1968. 414 p.

- Krejcie, Robert V. and Morgan Daryle W. "Determining Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement, 1970. 607 - 610 p.
- Lee, Bill Dan "Critical Incidents of Supervisory Functions of Principals in South New Mexico," Dissertation Abstracts International 4134-A, 1974.
- Mackenzie, Alec R. The Time Trap. New York, American Management Association, 1972. 136 p.
- Malone, Bobby Cray. "Supervisory Practices of Principals in Selected Accredited Secondary Schools in Mississippi," Dissertation Abstracts International. 1233-A, September, 1971.
- Mark, Jane R, Stoop Emery and King - Stoop Joice. Handbook of Educational Supervision : A Guide for the Practitioner. 2nd. ed., Boston, Allyn and Bacon, Inc., 1978. 699 p.
- Ovard, Glen F. Administration of the Changing Secondary School. New York, Macmillan, 1971. 531 p.
- Spears, Harold. Improving the Supervision of Instruction. New York, Prentice-Hall Inc., 1967. 478 p.
- Tilahun, Beyene. "The Kind of School Supervision Needed in Developing Countries Case Study Ethiopia," Dissertation Abstracts International. 2168-A January, 1983.

ภาพผนวก

ที่ ทบ. 1461/3102

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

22 พฤษภาคม 2527

เรื่อง ขอความร่วมมือในการทำปริญญานิพนธ์

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย -หนังสือที่ ทบ.1007/1024 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2527

-แบบสอบถาม

จำนวน

ชุด

ด้วย นายวัชรินทร์ แสงสิทธิ์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้กำลังทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "สภาพการนิเทศการศึกษาภายใน - โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี" ได้ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งส่งแบบสอบถามมาพร้อมนี้ จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครู ตามบัญชีรายชื่อที่ส่งมาพร้อมนี้ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลไว้ที่สำนักงานของท่าน ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเดินทางมาเก็บข้อมูลด้วยตนเองในวันที่ 15 มิถุนายน 2527

หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้.

ขอแสดงความนับถือ

(นายประกอบ หรทมรักษ์)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

30 พฤษภาคม 2527

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ขอแบบสอบถาม

เรียน

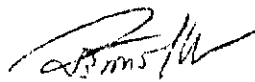
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยกระผม นายวัชรินทร์ แสงทิพย์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "สภาพการนิเทศการศึกษา ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ" เพื่อเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอความกรุณาจากท่านกรอกแบบสอบถามพร้อมทั้งแสดงข้อคิดเห็นในเนื้อหาของแบบสอบถามนี้ด้วย เสร็จแล้วขอความกรุณาใส่ซองปิดผนึกส่งคืนไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ภายในวันที่ 15 มิถุนายน 2527 ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากท่านไปดำเนินการในขั้นต่อไป

กระผมหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ

โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายวัชรินทร์ แสงทิพย์)

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครู
เรื่อง สภาพการณ์เทศกาลการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์เทศกาลศึกษาภายในโรงเรียน อันเกิดจากการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายในโรงเรียนของท่านเอง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการณ์เทศกาลศึกษาภายในโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทวงเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ตำแหน่งปัจจุบันของท่าน

- ☐ ผู้บริหารโรงเรียน
☐ ครูหรืออาจารย์

2. วุฒิต่างครุของท่าน

- ☐ ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
☐ พ.ศ.กว่าปริญญาตรี

3. ขนาดของโรงเรียนที่ท่านบริหารหรือทำการสอนอยู่

- ☐ ขนาดใหญ่ นักเรียน 501 คนขึ้นไป
☐ ขนาดกลาง นักเรียน 201 - 400 คน
☐ ขนาดเล็ก นักเรียน 200 คนลงมา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน

โปรดอ่านรายการต่างๆต่อไปนี้โดยละเอียดทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าการดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูไทยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายในโรงเรียนของท่านอยู่ในระดับใด แล้วกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับมากน้อยตามความเล็งเห็นของท่าน

ข้อที่	รายการ	ระดับความเล็งเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>การนิเทศการนิเทศการศึกษา</u>					
1	มีการตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียน					
2	ความมุ่งหมายในการนิเทศตั้งขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของครู					
3	แผนงานและกิจกรรมการนิเทศที่จัดในโรงเรียนนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของครูได้					
4	มีการกำหนดการวางทำการนิเทศตลอดปีอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง					
5	มีการศึกษาค้นคว้าทำาและผลการวิจัยต่างๆเพื่อนำความรู้มาปรับปรุงวิธีการนิเทศให้ไ้มาตรฐานและบรรลุผลสำเร็จอย่างแท้จริง					
6	มีการแสวงหาแหล่งวิทยากรอื่นๆมาช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
7	มีการสร้างความสัมพันธ์และประสานงานกับงานนิเทศในทุกลำดับภายในโรงเรียนให้ทราบอย่างทั่วถึง					
8	มีการจัดระเบียบงานและวางสายงานไว้อย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานคล่องตัว					

ข้อที่	รายการ	ระดับความถี่เห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9	การจัดสนใจในเรื่องต่างๆนั้น ทั้งฝ่ายครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันอยู่เสมอ					
10	บุคคลที่ควรได้รับเลือกให้ร่วมคณะทำงานนี้เพื่อบริหารงานเหมาะสมกับงาน					
11	หัวหน้างานนี้เทคนิควิธีการมีความสามารถในการจูงใจให้ครูอื่นที่ ที่จะปรับปรุงการสอนและปรับปรุงตนเอง					
12	หัวหน้างานนี้เทคนิควิธีการมีความรู้ความเข้าใจ					
13	มีการเสนอแนะ แนะนำ หรือสาธิตเกี่ยวกับความรู้ใหม่ๆในวงการ วิชาชีพครู เพื่อให้ครู เป็นคนที่สามารถและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ					
14	มีการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานตามปรับปรุงพัฒนาวิธีสอน และปรับปรุงตนเองของครู					
15	มีการติดตามผลการนิเทศตามแผนงานที่วางไว้					
16	มีการเร่งรัดหรือการ เสนอแนะให้แก้ไขปรับปรุงงานนิเทศที่ไม่ได้ผล					
17	มีการประจักษ์ผลงานการนิเทศการศึกษาเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด					
18	มีการสรุปข้อบกพร่อง เพื่อให้เป็นแนวทางปรับปรุงงานให้ดีขึ้นใน โอกาสต่อไป					
19	มีการวิจัยผลงานนิเทศการศึกษาในประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ					
20	มีการรายงานผลการนิเทศให้คณะครูในโรงเรียนได้ทราบทุก ปลายปีการศึกษา					

ข้อที่	รายการ	ระดับความถี่เห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	<u>ท่านถึงกรรมการเพื่อขอปรึกษา</u>					
1	โรงเรียนจัดให้มีการประชุมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย เพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆที่จะพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาครูของโรงเรียนให้เป็นครูชั้นวิชาชีพอยู่เสมอ					
2	โรงเรียนจัดให้มีการตั้งครู เป็นคณะกรรมการต่างๆของโรงเรียน โดยมุ่งหมายให้เป็นการเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานอาชีพครูให้มากขึ้น					
3	โรงเรียนจัดให้มีการสาธิตการสอนโดยครูสอนที่เก่งหรือโดยวิธีโอเพนเพื่อให้ครูได้เข้าใจและพัฒนาวิธีสอนให้ง่ายขึ้น					
4	ครูมีโอกาสฝึกหรือทดลองวิธีสอนใหม่ๆแปลกๆด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ ทักษะและเกิดทักษะในการสอนที่มีประสิทธิภาพ					
5	ครูหรือคณะครูได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษานอกสถานที่ซึ่งทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้งานในอาชีพหรืองานด้านอื่นๆที่ประโยชน์อย่างกว้างขวางจากประสบการณ์ตรง					
6	ครูที่ปรึกษาหรือจะคอยช่วยเหลือแนวทางแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด					
7	โรงเรียนจัดให้มีการเชิญหรือส่งครูที่มีความชำนาญ เพื่อให้ความรู้ในด้านในอาชีพของครูอยู่เสมอ					
8	ครูหรือกลุ่มครูได้รับการสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสอนของกันและกัน อันเป็นการช่วยเพิ่มความสามารถในอาชีพระหว่างครูด้วยกันเอง					

ข้อที่	รายการ	ระดับความถี่เห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
9	โรงเรียนได้จัดทำวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับ ✓ วิชาการและความรู้อื่นๆที่ประโยชน์ในครูได้อ่าน					
10	✓ โรงเรียนได้จัดให้มีการทางสังคมเพื่อครูได้มีโอกาสพักผ่อน และพบปะสังสรรค์					
11	โรงเรียนได้สนับสนุนให้ครู เข้ามหาวิทยาลัยหรือคู่มือการสอนวิชา ต่างๆเพื่อลงในวารสารหรือเผยแพร่ในได้อ่านกันเองใน โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน					
12	โรงเรียนมีแบบฟอร์มที่ใช้สำหรับการประเมินการสอนและ มีเทคนิคในการใช้แบบฟอร์มนี้ได้อย่างใกล้ชิดเป็นที่พอใจของครู					
13	โรงเรียนเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครูไปศึกษาเพิ่มเติม					
14	✓ โรงเรียนส่งครูไปรวมการอบรมต่างๆที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้น					
15	✓ โรงเรียนจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติ่มความรู้เกี่ยวกับการเรียน การสอนตามหลักสูตรใหม่					
16	โรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการนิเทศการศึกษา					
17	กิจกรรมที่จัดและปมีเพียงพอในการพัฒนาครูได้อย่างแท้จริง					
18	กิจกรรมที่จัดส่งเสริมกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดในปัจจุบัน					
19	กิจกรรมที่จัดมีประโยชน์ ช่วยครูในความหนาในการสอนและ ในวิชาชีพได้จริง					
20	มีสิ่งพิมพ์เผยแพร่การนิเทศการศึกษาจากโรงเรียน อย่างทั่วถึง					

ข้อ ๔	รายการ	ระดับความพึงพอใจ ของการใช้เวลา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	<u>ก. การใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา</u>					
	ผู้นิเทศการศึกษาได้ใช้เวลาอย่างเพียงพอหรือไม่เพียงใดในเรื่องต่อไปนี้					
1	โรงเรียนได้ใช้เวลาช่วยเหลือแนะนำให้ครูพิจารณาเรื่องที่นำมาสอนให้ทันสมัยและมีประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยแท้จริง					
2	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการแนะนำครูให้เข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตรใหม่อย่างแจ่มแจ้ง					
3	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการแนะนำครูให้เข้าใจวิธีการสอนวิธีประเมินผลการสอนตามหลักสูตรใหม่อย่างแจ่มแจ้ง					
4	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการพิจารณามอบหมายหน้าที่และติดตามช่วยเหลือให้ครูทำการสอนอย่างได้ผลอยู่เสมอ					
5	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัดหาหนังสือ หลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนให้ครูได้ใช้อย่างพร้อมมูล					
6	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัดหาสื่อการเรียนให้ครูได้ใช้ประกอบการเรียนการสอนอย่างพร้อมมูล					
7	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการแบ่งกลุ่มนักเรียนแต่ละชั้นเรียนให้เข้าเรียนรวมกันอย่างเหมาะสมและเกิดผลดีแก่นักเรียนทุกคน					
8	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการติดตามผลการแบ่งกลุ่มนักเรียนอย่างทั่วถึงตลอดปี					

ข้อที่	รายการ	ระดับความถี่ของ ของการใช้เวลา				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
9	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัดการเรียนและติดตามดูแลให้นักเรียนได้เรียนกลุ่มประสบการณ์ต่างๆอย่างใกล้ชิดจนสามารถบ่งบอหมายของหลักสูตรที่วางไว้					
10	โรงเรียนได้ใช้เวลาแสวงหาและพิจารณาคัดเลือกครูใหม่โดยที่ประสิทธิภาพการสอนอย่างแท้จริงมาสอนในโรงเรียน					
11	โรงเรียนได้ใช้เวลาพิจารณาบ่งบอหมายงานสอนและงานอื่นๆให้แก่ครูแต่ละคนอย่างถูกต้อง เหมาะสม					
12	โรงเรียนได้ใช้เวลาพิจารณาถึงความจำเป็นในการจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์มาใช้เพื่อประโยชน์แก่การเรียนการสอนอย่างจริงจัง					
13	โรงเรียนได้ใช้เวลาพิจารณาจัดกิจกรรมการเรียนในรูปแบบต่างๆเพื่อส่งเสริมให้ครูของงานในวิชาชีพและเพื่อประโยชน์ผล การสอนให้มากยิ่งขึ้นอยู่เสมอ					
14	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้วาทะถกเถียงในการทำงาน					
15	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสถานที่					
16	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการวางแผนและประสานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการด้านต่างๆ เช่น ฝ่ายห้องสมุด ฝ่ายแนะแนว เป็นต้น เพื่อให้งานบริการมีประโยชน์แก่ฝ่ายการสอนให้มากที่สุด					

ข้อ	รายการ	ระดับความเพียงพอของการใช้เวลา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานของนักเรียนและส่งข่าวสาร เกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ให้ครูปกครองทราบ					
18	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการพิจารณาเกี่ยวกับการรายงานผลการเรียนของ เด็กให้ครูปกครองทราบอย่างเหมาะสมทำให้เกิดผลดีแก่เด็ก					
19	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาครู					
20	โรงเรียนได้ใช้เวลาในการวางแผนและติดตามการประเมินผลการเรียนการสอนและการพัฒนาครู					

สภาพการณ์พิเศษการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ
ของ
วัชรินทร์ แสงศัพท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2528

85

การศึกษารังนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ตามทัศนะ
ของผู้บริหารโรงเรียนและครู

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 221 คนและครู
311 คน รวมทั้งสิ้น 532 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูล
ใช้สถิติพื้นฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่า เอฟ (F-test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาพ
การปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และเมื่อศึกษาเฉพาะ
ใน 3 เรื่อง คือการดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรม
การนิเทศการศึกษา และการใช้เวลาในการนิเทศการศึกษา ปรากฏว่าแต่ละเรื่องมี
การปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเช่นเดียวกัน
2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและของครูที่มีต่อ
สภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ปรากฏว่าทั้ง 2 ฝ่ายมีความคิดเห็นแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียน
มีการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาภายในมากกว่า
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเห็นว่าการนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ากับโรงเรียนที่ผู้บริหารมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
มีสภาพไม่แตกต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายใน
โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่
โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนแตกต่างกันโรงเรียน
ขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียน
ขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

THE INTERNAL SUPERVISION IN PRIMARY SCHOOLS UNDER
THE SI SAKET PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE

AN ABSTRACT

BY

VATCHARINE SANGSUB

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1985

The purpose of this study was to investigate the internal supervision in the primary schools under the Si Saket Provincial Primary Education Office, as perceived by the school administrators and the teachers in the province.

The total 532 samples were composed of 221 school administrators and 311 teachers. The questionnaire was used to collect the data. The statistical procedures used for analyzing the data included the arithmetic means, the t-test, and the F-test.

The finding of the study were as follows :

1. The school administrators and the teachers agreed that the internal supervision in Si Saket Primary Schools was moderate. The Supervision Processes, the supervision activities, and the times used for supervision were seen moderate as well.

2. The internal supervision in these primary schools was seen better by the school administrators than by the teachers at the .05 level of significance.

3. The internal supervision in the schools run by those with B.A. degrees and above and in the schools run by those with lower qualifications was perceived as not significantly different

4. In the large-sized schools, the internal supervision was seen different from that of the smaller-sized schools at the .05 level of significance. The medium-sized schools, however, showed no differences in their internal supervision from the small-sized schools.